

นักรการเมืองถิ่น จังหวัดยโสธร

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ สมพอง

สถาบันพระปกเกล้า
พฤษภาคม 2551

นักการเมืองถิ่นจังหวัดยโสธร

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ สมพงษ์

สถาบันพระปกเกล้า

สงวนลิขสิทธิ์ © 2551

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2551

จำนวน 1,000 เล่ม ราคา 80 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Nation : Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สถาบันพระปกเกล้า

นักการเมืองถิ่นจังหวัดยโสธร...กรุงเทพฯ : สถาบัน, 2551 114 หน้า

1. นักการเมือง. 2. ไทย_การเมืองและการปกครอง

324.2092

ISBN 978-974-449-382-8

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นรินทร์ เศรษฐบุต

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ผู้แต่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ สมพงษ์

ผู้เรียบเรียงและประสานงาน

นางสาวอรศิรา คำตัน

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

47/10 อาคารศูนย์สัมมนา 3 ชั้น 5 ในบริเวณสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหมู่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2527-7830-9 <http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่

ส เจริญ การพิมพ์

1510/10 ถนนประชากรราษฎร์ 1 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800

โทรศัพท์ 02-913-2080 โทรสาร 02-913-2081

นางจรินทร์ เส็นวงศ์ ณ อยุธยา ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

การศึกษาการเมืองการปกครองของไทยที่ผ่านมาคงมีอาจปฏิเสธได้ว่ายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนา จึงได้ริเริ่ม และดำเนินการโครงการวิจัยสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นขึ้น เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่มีการศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ การเมืองในจังหวัดต่างๆ เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยอันเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง

หนังสือ “นักการเมืองถิ่นจังหวัดยโสธร” เป็นผลผลิตชิ้นหนึ่ง
หนึ่งของโครงการดังกล่าว ซึ่งทางสถาบันพระปกเกล้าต้องขอ
ขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัญย์ สมพงษ์ ในการทำวิจัยจนได้
ข้อมูลที่สมบูรณ์ของการเมืองถิ่นจังหวัดยโสธร หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
หนังสือเล่มนี้จะช่วยเติมเต็มเรื่องราวทางการเมืองในส่วนที่ยังขาด
อยู่ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยทำความเข้าใจ
ปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในระดับจังหวัดให้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยการเมืองการ
ปกครองไทยเพิ่มเติมต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

คำนำ

คำนำผู้แต่ง

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีภายใต้การสนับสนุนหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่ให้ทุนสนับสนุน และขอขอบคุณ ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข, คุณอุตร ทองน้อย และคุณวิญญู ยุพฤทธิ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร ที่กรุณาให้ข้อมูลข่าวสาร ขอขอบคุณศิษย์ปริญญาโท หลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศูนย์จังหวัดยโสธร คุณซ้อง ชายทวีป, คุณบุญถม คุริรัง และคุณเวโร ภาคแก้ว ที่ช่วยสัมภาษณ์ ตลอดจนรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้เอ่ยอ้างนามในนามานุกรมทุกท่านที่ให้ข้อมูล

ท้ายที่สุดแต่ไม่น้อยที่สุด ขอขอบคุณ รศ.พรชัย เทพปัญญา
และ ผศ.ศรุดา สมพงษ์ ที่คอยกระตุ้นเตือนให้กำลังใจ เพื่อให้งาน
วิจัยชิ้นนี้บรรลุสู่เป้าหมาย

ด้วยจิตคารวะ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ สมพงษ์

บทคัดย่อ

โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่น: จังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งในจังหวัดยโสธร เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดยโสธร บทบาทของเครือข่ายและกลุ่มผลประโยชน์ในการสนับสนุนนักการเมืองถิ่นยโสธร กลวิธีในการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นยโสธร โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ของผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้นำมาประมวล จัดระบบ วิเคราะห์แล้วนำมาเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า นักการเมืองถิ่นยโสธรจำแนกได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มนักสื่อสารมวลชน กลุ่มครู อาจารย์

ข้าราชการเก่า และนักกฎหมาย กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และนักธุรกิจ เครือข่ายสายสัมพันธ์ที่พบจะเป็นบิดา-บุตร 1 คู่ นอกนั้นจะเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม และวัฒนธรรม พรรคการเมืองคือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง มีบทบาทสูงต่อนักการเมืองถิ่น ยโสธร นักการเมืองถิ่นยโสธรมีการเปลี่ยนสังกัดพรรคตามวาระของรัฐบาล โดยพรรคใดเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ นักการเมืองถิ่นยโสธรก็สังกัดพรรคนั้น ส่วนกลวิธีสำคัญในการหาเสียงได้แก่ การลงพื้นที่พบประชาชนโดยสม่ำเสมอ การให้ความอุปถัมภ์ช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ

ABSTRACT

The survey project for compilation of data on locally based politician: Yasothon Province aimed to understand the politicians who had been elected in Yasothon Province with reference to their networks and the roles of interest groups, as well as their vote-gaining techniques. For the purposes of this project, related documents and literatures were examined. The data in the field were collected with interviewing and observation by the researcher and assistant team. Then the obtained data were complied, systematized, and analyzed. The research report was presented by means of analytical description.

The findings of the study were as follows: Classified by background, the Yasothon politicians comprised of three categories: mass medias men,

teachers or retired government officials or lawyers, and local administrative organization officers or businessmen. By kinship network and relationship, there was a father-child pair, the other interest groups were economic, social and cultural groups which had been connected by the local politicians' interest groups.

Political Parties in Bangkok played the major roles to support the election winning in Yasothon province. Usually, the dominant ones were the government parties. The Yasothon Members of Parliament are always in service of governmental side. Their major vote-getting techniques were, local visitation to meet people, speech making and patronage in various forms and participation in any social activities in communities.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำสถาบันพระปกเกล้า	III
คำนำผู้แต่ง	V
บทคัดย่อ	VII
ABSTRACT	IX
บทที่ 1 บทนำ: การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดยโสธร	1
เกริ่นนำ	1
การศึกษาเกี่ยวกับ “การเมืองถิ่น” และนักการเมืองถิ่น จังหวัดยโสธร	3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดยโสธร	5

2.2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 ข้อมูลนักรการเมืองท้องถิ่นจังหวัดยโสธร	45
3.1 ข้อมูลพื้นฐานการเลือกตั้ง	45
3.2 พฤติกรรมทางการเมืองของนักรการเมืองจังหวัดยโสธร	50
3.2.1 กรณีศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 18 วันที่ 2 กรกฎาคม 2538	50
3.2.2 กรณีศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 19 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2539	55
3.2.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง และการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน พ.ศ.2538 - พ.ศ.2548	60
3.2.4 พฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบธนาภิการเมือง ยุค พ.ศ.2538 - พ.ศ.2548	65
3.2.5 บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ ที่สนับสนุนนักรการเมืองถิ่น	69
3.2.6 พฤติกรรมการซื้อเสียง	73
บทที่ 4 สรุปอภิปรายผลข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ	81
สรุปอภิปรายผลข้อค้นพบ	81
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93

สารบัญ ตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร เมื่อ 26 มกราคม 2518 (เรียงตามลำดับคะแนน)	8
2.2 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 (เรียงตามลำดับคะแนน)	9
2.3 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร เมื่อ 18 เมษายน 2526 (เรียงตามลำดับคะแนน)	10
2.4 แสดงจำนวนผู้มีสิทธิ ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ในวันที่ 18 เมษายน 2526 แยกตามอำเภอ	11

2.5 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. ยโสธร เมื่อ 27 กรกฎาคม 2529	12
เรียงตามลำดับคะแนน	
2.6 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.ยโสธร	14
เรียงตามลำดับคะแนน ปี พ.ศ.2531	
2.7 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร	17
เมื่อ 13 กันยายน 2535 เรียงตามลำดับคะแนน	
2.8 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดยโสธร	19
เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เรียงตามลำดับ	
2.9 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดยโสธร	20
เมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 เรียงตามลำดับคะแนน	
2.10 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. ยโสธร แยกเป็นเขต	23
เมื่อ 6 มกราคม 2544	
2.11 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดยโสธร	23
จำนวนผู้ใช้สิทธิ บัตรเสีย และไม่ประสงค์ลงคะแนน (อำเภอเมืองยโสธร อำเภอคำเขื่อนแก้ว เฉพาะตำบลย่อ)	
2.12 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดยโสธร	24
6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอมหาชนะชัย ค้อวัง คำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลลุมพุก สงเปือย นาคำ นาแก กู่จาน กุดกง แคนน้อย ดงแคนใหญ่)	
2.13 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.เขต 3 จังหวัดยโสธร	25
6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอป่าติ้ว อำเภอทรายมูล อำเภอคำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลทุ่งมน ดงเจริญ เหล่าไฮ โพนทัน) อำเภอกุดชุมชุน (เฉพาะตำบลกุดชุม โนนเปือย กำแมด นาไผ่ ห้วยแก้ง หนองหมี คำน้ำสร้าง)	

2.14 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.เขต 4 จังหวัดยโสธร เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม (เฉพาะตำบลโพนงาม ตำบลหนองแหน)	26
3.1 ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร 2518-2549	46

บทที่ 1

บทนำ:

การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดยโสธร

เกริ่นนำ

โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดยโสธรเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ที่สำนักวิจัย และพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า ได้จัดสรรทุนสนับสนุนให้นักวิชาการในพื้นที่ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัย โดยมีฐานคิดว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ได้สร้างระบบการเมืองในรูปแบบที่ให้ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะทั้งในระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ดำเนินการมาหลายรูปแบบ และพัฒนาขึ้นตามลำดับ

อย่างไรก็ตามคงมีอาจปฏิเสธได้ว่า การศึกษาการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมายังคงมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือ สิ่งที่เราเรียกว่า “การเมืองถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมือง ณ ศูนย์กลางของประเทศกำลังเข้มข้นไปด้วยการชิงไหวชิงพริบของนักการเมืองในสภา และพรรคการเมืองต่างๆ การเมืองอีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัด บรรดาสมาชิกพรรคพวก และผู้สนับสนุนทั้งหลาย ก็กำลังดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาฐานเสียงในพื้นที่ด้วยเช่นกัน และทันทีที่ภารกิจในส่วนกลางสิ้นสุดลง การลงพื้นที่พบประชาชนตามสถานที่ต่างๆ และการร่วมงานบุญงานประเพณี เป็นสิ่งที่นักการเมืองผู้หวังชัยชนะในการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างทั่วถึงมิให้ขาดตกบกพร่อง

ภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัด ได้สะท้อนให้เห็นถึงหลายสิ่งหลายอย่างของการเมืองไทยที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ในแง่มุมที่อาจถูกมองข้ามไปในการศึกษาการเมืองระดับชาติ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจทำการศึกษา เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่ขาดหายไป และสิ่งที่ได้ทำการศึกษาค้นพบน่าจะสามารถช่วยให้เข้าใจการเมืองไทยได้ชัดเจนมากขึ้น

การศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักรการเมืองถิ่น” จังหวัดยโสธร

หนังสือ “นักรการเมืองถิ่นจังหวัดยโสธร” จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงนักรการเมืองถิ่นที่เคยได้รับการเลือกตั้ง ทราบถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ ของนักรการเมือง รวมถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ และเครือข่าย บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ ในการสนับสนุน นักรการเมือง และทราบถึงบทบาทของพรรคการเมือง ในการสนับสนุน สัมพันธ์กับนักรการเมือง ตลอดจนทราบถึงวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักรการเมืองในจังหวัดยโสธร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขต ทางภูมิศาสตร์ โดยผู้วิจัยจะศึกษาการเมือง ของนักรการเมืองถิ่นระดับชาติ เฉพาะกรณีของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดยโสธร ทั้ง 4 เขต 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม อำเภอทรายมูล อำเภอป่าติ้ว อำเภอเมืองยโสธร อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอค้อวัง และขอบเขตเกี่ยวกับเวลา โดยผู้วิจัยจะศึกษาการเมืองของนักรการเมืองถิ่นระดับชาติ เริ่มตั้งแต่ที่จังหวัดยโสธรได้แยกการปกครองออกมาจากจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2515 จนถึงปัจจุบัน (19 เมษายน 2549)

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลทั่วไป

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดยโสธร

จังหวัดยโสธร มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานกว่า 200 ปี เกี่ยวพันกับเมืองหนองบัวลำภู และอุบลราชธานี ได้รับการยกฐานะ เป็นเมืองมาตั้งแต่สมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในยุคปฏิรูปการปกครอง หัวเมืองอีสาน ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองยโสธร ถูกยุบรวมอยู่กับ หัวเมืองฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือ ขึ้นตรงต่อเมืองอุบลราชธานี เมื่อมีการยกเลิกมณฑล ในปี พ.ศ.2443 ยโสธรได้เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี จนกระทั่ง คณะปฏิวัติ ได้มีประกาศ ฉบับที่ 70 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2515 ยกฐานะอำเภอยโสธร เป็นจังหวัดยโสธร โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม

2515 มีอำเภอต่างๆ มารวมในเขตปกครอง จังหวัดยโสธร คือ อำเภอยโสธร คำเขื่อนแก้ว มหาชนะชัย ป่าดิว เลิงนกทา และกุดชุม

2.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ยโสธรตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ ประมาณ 552 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 4,161.44 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,600,902.5 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และมุกดาหาร

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด

2.1.3 การปกครอง

จังหวัดยโสธร มีการบริหาร การปกครอง 2 รูปแบบ คือ

1) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย

1.1) ระดับจังหวัด มีส่วนราชการ จากกระทรวงต่างๆ ทุกกระทรวง ที่มีการบริหารส่วนภูมิภาค ส่งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ มาปฏิบัติราชการ ให้บริการแก่ประชาชน

1.2) ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม อำเภอทรายมูล อำเภอป่าดิว อำเภอเมืองยโสธร

อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย และ
อำเภอค้อวัง (จังหวัดยโสธรมีตำบล 78 ตำบล 875
หมู่บ้าน)

- 2) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย
2.1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1 แห่ง
2.2) องค์การบริหารส่วนตำบล	78 แห่ง
2.3) เทศบาลเมือง
(เทศบาลเมืองยโสธร)	1 แห่ง
2.4) เทศบาลตำบล
(เทศบาลตำบลสามแยก เทศบาลตำบล
เลิงนกทา เทศบาลตำบลกุดชุมพพัฒนา
เทศบาลตำบลทรายมูล เทศบาลตำบล
ป่าดิว เทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว เทศบาล
ตำบลฟ้าหยาด และเทศบาลตำบลค้อวัง)	8 แห่ง

2.1.4 ด้านการเมือง

การเมืองเรื่องการเลือกตั้งของจังหวัดยโสธรนั้น เริ่มมีการบันทึกนับตั้งแต่ได้แยกการปกครอง ออกมาจากจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อ พ.ศ.2515 และในยุคนั้นเป็นยุคของการปกครองประเทศโดยคณะปฏิวัติ จังหวัดยโสธรได้มีโอกาสเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งแรก เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2518 การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต ทั้งจังหวัด มี ส.ส. ได้ทั้งสิ้น 3 คน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดยโสธร เมื่อ 26 มกราคม 2518
(เรียงตามลำดับคะแนน)

ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน
นายอุดร ทองน้อย	สังคมนิยมฯ	27,280
นายสุทิน ใจจิต	เกษตรสังคม	27,183
นายประยงค์ มูลสาร	สังคมนิยมฯ	24,147
ส.ต.ท.ผอง เดชเสน	ธรรมสังคม	23,262
นายสาทร ไกรศรีวรรณะ	เกษตรสังคม	21,944
นายล้วน ประสพดี	ธรรมสังคม	11,858
นายสำเร็จ เจริญชัย	สันติชน	11,721

ที่มา: สัมฤทธิ์ มิ่งวงศ์อุโฆษ (2529)

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดยโสธร ครั้งแรก คือผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด เรียงลำดับ 3 คนแรก ได้แก่

- 1) นายอุดร ทองน้อย
- 2) นายสุทิน ใจจิต
- 3) นายประยงค์ มูลสาร

จังหวัดยโสธรมีการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 2 ในวันที่ 4 เมษายน 2519 ผลปรากฏตามตารางที่ 2.2 โดยผู้ที่ได้รับเลือกตั้งคือผู้ที่ได้คะแนน เรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย 3 คนแรก คือ

ตารางที่ 2.2 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร
เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519
(เรียงตามลำดับคะแนน)

ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน
นายสุทิน ใจจิต	ประชาธิปัตย์	35,112
ส.ต.ท.ผอง เดชเสน	ธรรมสังคม	25,010
นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์	ประชาธิปัตย์	24,407
นายพิทักษ์ ศิริวาลัย	ประชาธิปัตย์	21,670
นายวิญญู ยุพฤทธิ์	สังคมชาตินิยม	20,937
นายบรรจง นิภาพันธ์	กิจสังคม	19,538
นายวิศิษฐ์ วิเศษรัตน์	ชาติไทย	18,282

ที่มา: สัมฤทธิ์ ม่วงศุโขไชย (2529)

ส.ส. ในปีนี้มี 3 คนเท่าเดิม ผู้ที่ได้รับเลือก คือ

- 1) นายสุทิน ใจจิต
- 2) ส.ต.ท.ผอง เดชเสน
- 3) นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์

(ในการเลือกตั้งครั้งนี้ กระแสความนิยม พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ได้หายไป)

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 3 ของจังหวัดยโสธรมีขึ้นในวันที่ 22 เมษายน 2522 มีประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ถึงร้อยละ

77.11 ในขณะที่ผู้ไปใช้สิทธิโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ มีเพียงร้อยละ 44.57 (สุชุม นวลสกุล อ้างถึงในกรม ทฤษฎีเจริญ 2523: 7) ในการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็น ส.ส. 3 คน คือ

- 1) นายสำรวย จันทนป พรรคกิจสังคม
ได้ 38,797 คะแนน
- 2) นายวิญญู ยุพฤทธิ ไม่สังกัดพรรค
ได้ 31,150 คะแนน
- 3) นายสาทร ไกรศรีวรรณะ พรรคกิจสังคม
ได้ 29,420 คะแนน

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 4 ของจังหวัดยโสธร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งมีพร้อมกันทั่วประเทศ ในวันที่ 18 เมษายน 2526 ผลการเลือกตั้งปรากฏ ตามตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร

เมื่อ 18 เมษายน 2526 (เรียงตามลำดับคะแนน)

ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน
นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ	กิจสังคม	51,575
ส.ต.ท.ผอง เดชเสน	กิจสังคม	49,498
นายสุทิน ใจจิต	สยามประชาธิปไตย	38,685
นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	ชาติไทย	36,144
นายวิญญู ยุพฤทธิ	กิจสังคม	26,468
นายสาทร ไกรศรีวรรณะ	สยามประชาธิปไตย	22,038
นายราชัย จารุภาพ	ชาติไทย	16,943

ที่มา: สัมฤทธิ์ มีวงศ์โฆษะ (2529)

ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. คือ

- 1) นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ
- 2) ส.ต.ท.ผอง เดชเสน
- 3) นายสุทิน ใจจิต

ในการเลือกตั้งส.ส.ครั้งนี้ มีรายละเอียดการใช้สิทธิเลือกตั้ง
ตามตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนผู้มีสิทธิ ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง
ในวันที่ 18 เมษายน 2526 แยกตามอำเภอ

อำเภอ	ผู้มีสิทธิ	ผู้ใช้สิทธิ	ร้อยละ
1. เมืองยโสธร	46654	35,216	75.48
2. กุดชุม	21,985	15,331	69.73
3. คำเขื่อนแก้ว	26,387	18,880	71.55
4. ป่าดิว	11,612	11,201	96.46
5. มหาชนะชัย	19,757	14,204	71.89
6. เลิงนกทา	32,708	29,806	91.13
7. กิ่ง อำเภอยุทธยาภิมุข	9,992	8,514	85.21
8. กิ่ง อำเภอดำรง	8,79	7,912	97.93
รวม	117,174	141,064	79.62

ที่มา: สัมฤทธิ์ มีวงศ์อุโฆษ (2529)

ในปี พ.ศ.2528 ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ส.ส.ยโสธร พรรคกิจสังคม ได้ถึงแก่กรรม ได้มีการเลือกตั้งซ่อม ผู้ที่ได้รับเลือกเป็น ส.ส. แทนตำแหน่งที่ว่างคือ ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 5 ของจังหวัดยโสธร มีขึ้น ในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2529 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตทั้งจังหวัด มี ส.ส. ได้ 3 คน มีผู้สมัครทั้งสิ้น 36 คน ผลการเลือกตั้ง เรียงตามลำดับคะแนน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. ยโสธร

เมื่อ 27 กรกฎาคม 2529 เรียงตามลำดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ/ สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายวิสันต์ เดชเสน	ก้าวหน้า	73,044	ได้รับเลือกตั้ง
2	นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร	ปวงชนชาวไทย	45,622	ได้รับเลือกตั้ง
3	นายพีระพันธ์ พาลุสุข	ประชาธิปไตย	41,397	ได้รับเลือกตั้ง
4	นายอุดร ทองน้อย	ก้าวหน้า	32,509	ไม่ได้
5	พล.ต. ระวี วันเพ็ญ	ปวงชนชาวไทย	30,919	ไม่ได้
6	นายสุทิน ใจจิต	สหประชาธิปไตย	30,743	ไม่ได้
7	พ.ต.ต.สุชุม พันธุ์เพ็ง	ชาติไทย	24,137	ไม่ได้
8	นายวิศิษฐ์ วิเศษรัตน์	ชาติประชาธิปไตย	22,730	ไม่ได้
9	นายสวาท ไชยสัจ	สหประชาธิปไตย	18,770	ไม่ได้
10	นายสำรวย จันทนป	ปวงชนชาวไทย	17,054	ไม่ได้
11	นายประยงค์ มูลสาร	ประชาธิปไตย	16,973	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
12	นายโกวิท สมพรชัย	สหประชาธิปไตย	16,772	ไม่ได้
13	นางพิสมัย ภัทรนิกร	ประชาธิปไตย	16,737	ไม่ได้
14	นายอุทัย นามวงศ์	ก้าวหน้า	11,633	ไม่ได้
15	ส.อ.ทวี วรรณโร	ประชากรไทย	9,825	ไม่ได้
16	ส.อ.สำรอง แก้วมด	ชาติไทย	4,673	ไม่ได้
17	จ.ส.ต.ช่วงชัย คานทอง	กิจประชาคม	4,094	ไม่ได้
18	นายตรีพร พันธุ์เพ็ง	ชาติไทย	2,809	ไม่ได้
19	นายอาคม จวนสง	กิจประชาคม	2,754	ไม่ได้
20	นายชนะ นามศรีโครต	ประชากรไทย	2,058	ไม่ได้
21	นายสงวน ศรีวิเศษ	กิจประชาคม	1,511	ไม่ได้
22	นายจำเนียร อินนุพัฒน์	ประชากรไทย	1,197	ไม่ได้
23	นายวิชัย ประถม	ชาติประชาธิปไตย	1,126	ไม่ได้
24	นายมังกร ภาวะเวช	เสรีนิยม	899	ไม่ได้
25	นายแสวงไทย รูปดี	แรงงาน ประชาธิปไตย	894	ไม่ได้
26	พ.ต.มงคล วงศ์เกรียงไกร	รักไทย	653	ไม่ได้
27	นายเรือง ไชยชนะ	รวมไทย	573	ไม่ได้
28	นายวันรบ พรชัย	เสรีนิยม	571	ไม่ได้
29	นายมานพ อบรม	ชาติประชาธิปไตย	532	ไม่ได้
30	นายสำนวน งามสุข	เสรีนิยม	525	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
31	นายอารมณ์ สุทธิอาคาร	รักไทย	481	ไม่ได้
32	นายสุนทร โคตะวัน	แรงงาน ประชาธิปไตย	401	ไม่ได้
33	นายสมใจ ทองบุราณ	แรงงาน ประชาธิปไตย	376	ไม่ได้
34	นายสุพรรณ พวงมะลิ	รวมไทย	355	ไม่ได้
35	นายฉายนิตย์ เชื้อบัณฑิตย์	รักไทย	329	ไม่ได้
36	นายเหล่า บุญโกฏี	รวมไทย	323	ไม่ได้

ที่มา: มนูญ วัฒนโกเมร ข้อมูลพื้นฐานพรรคการเมืองปัจจุบัน 2529
หน้า 663- 664

การเลือกตั้งครั้งที่ 6 ของจังหวัดยโสธรได้มีขึ้นเมื่อ 24
กรกฎาคม 2531 ผลการเลือกตั้งปรากฏตามตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.ยโสธร

เรียงตามลำดับคะแนน ปี พ.ศ.2531

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายพีระพันธ์ พาลุสุข	ประชาชน	51,727	ได้รับเลือก
2	นายอุดร ทองน้อย	ประชาธิปไตย	49,469	ได้รับเลือก
3	นายวิสันต์ เดชเสน	ชาติไทย	46,911	ได้รับเลือก
4	นางอุบล บุญญโสธร	รวมไทย	36,140	ไม่ได้
5	นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร	กิจสังคม	27,690	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
6	นายสำรวย จันทนป	ปวงชนชาวไทย	22,656	ไม่ได้
7	ด.ต.พิชัย ทองเพ็ช	ปวงชนชาวไทย	22,019	ไม่ได้
8	นายราชัย จารุภาพ	ปวงชนชาวไทย	21,966	ไม่ได้
9	นายพิชิต โสมณวัตร	ราษฎร	21,144	ไม่ได้
10	นายสมรรถชัย ประสพดี	เสรีนิยม	19,647	ไม่ได้
11	พ.ต.ต.สุขุม พันธุ์เพ็ง	ประชาชน	18,679	ไม่ได้
12	นายสมบัติ วอทอง	ประชาธิปไตย	17,347	ไม่ได้
13	นายแข็ง หลักหาญ	ก้าวหน้า	14,523	ไม่ได้
14	นายประยงค์ มูลสาร	ประชาธิปไตย	13,554	ไม่ได้
15	นายสุทิน ใจจิต	สหประชาธิปไตย	10,931	ไม่ได้
16	นายอาคม จวนสง	ประชาชน	8,939	ไม่ได้
17	นายจำรัส ชวงชิง	พลังธรรม	8,794	ไม่ได้
18	นายกุสุมา ชำนิสาร	สหประชาธิปไตย	5,934	ไม่ได้
19	นายภาดา อุบายใส	พลังธรรม	5,094	ไม่ได้
20	นายน้อย ศิริชัย	พลังธรรม	4,105	ไม่ได้
21	นายสุทัศน์ ศิริ	พลังสังคม ประชาธิปไตย	3,850	ไม่ได้
22	นายอวยชัย สุทธิอาคาร	กิจสังคม	3,359	ไม่ได้
23	นายประโมทย์ พวงศรี	กิจประชาคม	2,870	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
24	นายเกรียงศักดิ์ เคราะห์ดี	เกษตร อุตสาหกรรมไทย	2,804	ไม่ได้
25	นายเชษฐ พานิชสมบัติ	ชาติไทย	2,461	ไม่ได้
26	นายเรืองชัย ศรีหากุล	เกษตร อุตสาหกรรมไทย	2,357	ไม่ได้
27	นายพิวิช วงศ์ยะลา	รวมไทย	2,260	ไม่ได้
28	นายสุรเดช เคราะห์ดี	เกษตร อุตสาหกรรมไทย	2,084	ไม่ได้
29	นายศิริ สัมพันธ์มาศ	ราษฎร	1,952	ไม่ได้
30	น.ส.เฉลิมศรี พราวศรี	พลังสังคม ประชาธิปไตย	1,915	ไม่ได้
31	นายเจียม ศรชัย	มวลชน	1,725	ไม่ได้
32	นายสมบุรณ์ ศีลากุล	มวลชน	1,629	ไม่ได้
33	นายบุญล้อม ชินมาตย์	กิจสังคม	1,589	ไม่ได้
34	นายโพธิ์ชนะ ไหลริน	เสรีนิยม	1,579	ไม่ได้
35	นายสิทธิกาญจน์ รัชณรงค์	สหประชาธิปไตย	1,442	ไม่ได้
36	ส.อ.ทวี วรรณโร	ราษฎร	1,402	ไม่ได้
37	นายมานพ อบรม	เสรีนิยม	1,401	ไม่ได้
38	นายธีรวัฒน์ แดงเกษม	ชาติไทย	1,333	ไม่ได้
39	นายจ่านงค์ บุญฉวี	รวมไทย	1,254	ไม่ได้
40	นายอารมณ์ สุทธิอาคาร	ก้าวหน้า	809	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
41	นายเดชชัย สุกใส	พลังสังคม ประชาธิปไตย	746	ไม่ได้
42	นายสมิทร ศิลากุล	มวลชน	702	ไม่ได้
43	จ.ส.ต.ช่วงชัย คานทอง	กิจประชาคม	648	ไม่ได้
44	นายทวีชัย ศรีสชาติ	ก้าวหน้า	638	ไม่ได้
45	นายสัมฤทธิ์ บัณฑิตสุวรรณ	กิจประชาคม	479	ไม่ได้

ที่มา: กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย,
รายงานการเลือกตั้ง 2531 หน้า 191-192

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 7 เป็นการเลือกตั้งทั่วไป แบบรวม
เขต มี ส.ส. ทั้งหมดได้ 3 คน เท่าเดิม การเลือกตั้งมีในวันที่ 13
กันยายน 2535 ตามตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดยโสธร

เมื่อ 13 กันยายน 2535 เรียงตามลำดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายวิฑูรน์ วงษ์ไกร	กิจสังคม	72,299	ได้รับเลือก
2	นายสมบุญ ทองบุราณ	พลังธรรม	66,466	ได้รับเลือก
3	นายรัชชัย ศรีลาภ	ประชาธิปไตย	42,383	ได้รับเลือก
4	นายวิรุฬห์ วงศางาม	มวลชน	35,151	ไม่ได้
5	นายสมบัติ วอทอง	ประชาธิปไตย	34,933	ไม่ได้
6	นายพิน ทองน้อย	พลังธรรม	32,387	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
7	นายพีระพันธ์ พาลุสุข	ความหวังใหม่	31,158	ไม่ได้
8	นายวิสันต์ เดชเสน	ชาติไทย	30,138	ไม่ได้
9	นายประยงค์ มูลสาร	พลังธรรม	28,479	ไม่ได้
10	นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต	ชาติไทย	25,648	ไม่ได้
11	นางอุบล บุญญชลีธร	ชาติพัฒนา	24,323	ไม่ได้
12	นายสุทิน ใจจิต	เสรีธรรม	7,584	ไม่ได้
13	นายอวยชัย สุทธิอาคาร	กิจสังคม	5,973	ไม่ได้
14	นายอุคร ทองน้อย	ชาติพัฒนา	5,857	ไม่ได้
15	นายสมบุรณ์ ไหวลัย	กิจสังคม	5,532	ไม่ได้
16	นายอาคม จวนสาบ	ความหวังใหม่	5,521	ไม่ได้
17	นายวีระศักดิ์ ทองสุทธิ	ประชาธิปไตย	5,180	ไม่ได้
18	นายอำนาจ แสงแก้ว	ความหวังใหม่	5,141	ไม่ได้
19	นายสงวน วอทอง	ชาติพัฒนา	3,958	ไม่ได้
20	นายอำนาจ อาชญาทา	มวลชน	2,387	ไม่ได้
21	น.ส.เฉลิมศรี พรราวศรี	เสรีธรรม	2,220	ไม่ได้
22	น.ส.สุพรรณิ ทองใจ	เอกภาพ	2,079	ไม่ได้
23	นายจินดา กิริยะ	เอกภาพ	1,736	ไม่ได้
24	นายอภิสิทธิ์ สร้างโคก	มวลชน	1,695	ไม่ได้
25	นายสมโพธิ ศิริวาลัย	เสรีธรรม	1,640	ไม่ได้

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประมวลผลวิเคราะห์ และติดตามผลการเลือกตั้ง ส.ส. (หน้า 120)

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 8 ของจังหวัดยโสธร จัดให้มีขึ้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต โดย จังหวัดยโสธร แบ่งเป็น 2 เขต แต่ละเขตมี ส.ส. ได้ 2 คน รวมเป็น ส.ส. ทั้งจังหวัด 4 คน แต่ละเขตประกอบด้วยอำเภอ และตำบลต่างๆ ดังนี้

เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย อำเภอค้อวัง

เขต 2 ได้แก่ อำเภอเลิงนกทา อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม อำเภอทรายมูล อำเภอป่าดิว

ผลการเลือกตั้ง เป็นไปตามตารางที่ 2.8 และ 2.9

ตารางที่ 2.8 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เรียงตามลำดับ

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต	ชาติไทย	42,241	ได้รับเลือก
2	นายประยุทธ นิจพานิชย์	ความหวังใหม่	37,428	ได้รับเลือก
3	นายพรชัย ไชยวานิชยกุล	ชาติพัฒนา	32,663	ไม่ได้
4	นายถาวร บุญแท้	ความหวังใหม่	32,113	ไม่ได้
5	นายรัชชัย ศรีลาภ	ประชาธิปไตย	29,812	ไม่ได้
6	นายวิฑูรย์ วงศ์ไกร	กิจสังคม	19,220	ไม่ได้
7	นายสมใจ ทองบุราณ	พลังธรรม	4,318	ไม่ได้
8	นายณรงค์ฤทธิ์ ใจชื่น	พลังธรรม	3,498	ไม่ได้
9	นายสุทิน พิจารณ์	เอกภาพ	1,767	ไม่ได้

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
10	นายจินดา กวินนท์	ประชาธิปัตย์	1,403	ไม่ได้
11	นายสุทิน ใจจิต	ดำรงไทย	983	ไม่ได้
12	นายสมศักดิ์ เทียนมงคล	ชาติพัฒนา	897	ไม่ได้
13	น.ส.รำไพ มีศิริ	เอกภาพ	523	ไม่ได้
14	นายธงชัย ทองแสง	ชาติไทย	393	ไม่ได้
15	นายบุญเลิศ สุวรรณเสนีย์	เสรีธรรม	241	ไม่ได้
16	นายห้า บุคสัง	เสรีธรรม	231	ไม่ได้
17	นายสมบูรณ์ โลวิสัย	กิจสังคม	227	ไม่ได้
18	นายสมชัย สุนทร	ดำรงไทย	104	ไม่ได้

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2538 หน้า 102

ตารางที่ 2.9 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดยโสธร
เมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 เรียงตามลำดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายสถฐ์ ประดับศรี	ความหวังใหม่	41,867	ได้รับเลือก
2	นายพีระพันธ์ พาลุสุข	ชาติไทย	31,322	ได้รับเลือก
3	นายวิสันต์ เดชเสน	ชาติไทย	29,774	ไม่ได้
4	นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	พลังธรรม	25,657	
5	นายอุดร ทองน้อย	เสรีธรรม	21,051	
6	นายพูลสวัสดิ์ นาทองคำ	เอกภาพ	5,085	

ลำดับที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน	หมายเหตุ
7	นายสรรพ์สวัสดิ์ จารุภาพ	ประชาธิปัตย์	4,808	
8	นายประยงค์ มูลสาร	พลังธรรม	4,488	
9	นายวิเชียร สลับศรี	เอกภาพ	4,050	
10	นายสุวัฒน์ จิตต์จันทร์	ประชากรไทย	3,763	
11	นางสุรีย์พร บุญวิทย์ชัยกุล	กิจสังคม	3,145	
12	นายจำลอง คงอาจหาญ	ประชาธิปัตย์	1,858	
13	จ.ส.อ.วีระศักดิ์ บุญทศ	กิจสังคม	1,440	
14	นายขจิต สุดสวาท	เสรีธรรม	781	
15	นายเชษฐ์ พานิชสมบัติ	ความหวังใหม่	677	
16	นายชัยวัฒน์ กิจพัฒนเจริญ	มวลชน	364	
17	นายเฉลียว ทุ่มโม่ง	ประชากรไทย	108	
18	นายประวัตติ สายอุตสาหกรรม			

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2538 หน้า 103

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 9 ของจังหวัดยโสธร เป็นการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ในครั้งนั้น จังหวัดยโสธรแบ่งเป็น 2 เขต มี ส.ส. เขตละ 2 คน รวมเป็น 4 คน ผลการเลือกตั้งปรากฏตามตารางที่ 3.1 (ดูตารางที่ 3.1 บทที่ 3)

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 10 ของจังหวัดยโสธร เป็นการเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขต ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จังหวัดยโสธร แบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 4 เขต เลือก ส.ส.

ได้เขตละ 1 คน เขตต่างๆ มีดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองยโสธร
อำเภอคำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลย่อ)

เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอมหาชนะชัย
อำเภอค้อวัง
อำเภอคำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลลุ่มพุก สงเปือย
นาคำ ดงแคนใหญ่ แคนน้อย กู่จาน นาแก กุดกุง)

เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอป่าติ้ว
อำเภอทรายมูล อำเภอ คำเขื่อนแก้ว (เฉพาะ
ตำบล พุ่มม่น ดงเจริญ เหล่าไฮ โพนทัน)
อำเภอ กุดชุม (เฉพาะตำบลกุดชุม โนนเปือย กำ
แมด นาไผ่ ห้วยแก้ง หนองหมี่ คำน้ำสร้าง)

เขตเลือกตั้งที่ 4 อำเภอเลิงนกทา
อำเภอไทยเจริญ
อำเภอ กุดชุม (เฉพาะตำบล หนองแห่น โพนงาม)

สำหรับผู้ที่ได้รับเลือก เป็น ส.ส. ในครั้งนั้น ในแต่ละเขต ให้
ดูในตารางที่ 2.12

ตารางที่ 2.10 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. ยโสธร แยกเป็นเขต
เมื่อ 6 มกราคม 2544

เขตเลือกตั้งที่	ชื่อ/สกุล	พรรค	คะแนน
1	น.พ.สุทธิชัย จันทร์อารักษ์	ความหวังใหม่	23,882
2	นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต	ความหวังใหม่	38,832
3	นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร	ไทยรักไทย	20,359
4	นายวิสันต์ เดชเสน	ความหวังใหม่	29,721

ที่มา: หนังสือพิมพ์ สยามรัฐ ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2544

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 11 ของจังหวัดยโสธร เป็นการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ผลการเลือกตั้งมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.11 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 1 จังหวัดยโสธร

จำนวนผู้ใช้สิทธิ บัตรเสีย และไม่ประสงค์ลงคะแนน (อำเภอ เมืองยโสธร อำเภอ คำเขื่อนแก้ว เฉพาะตำบลย่อ)

หมายเลข	ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน	ได้ลำดับที่
1	นายประยุทธ นิจพานิชย์	ชาติไทย	11,106	2
4	นายสมชาย ภัทรนิกร	ประชาธิปัตย์	972	5
6	นายสุคนธ์ นันดาวัง	คนขอปลดหนี้	372	6
9	นายสุทธิชัย จันทร์อารักษ์	ไทยรักไทย	39,142	1
10	นายวีระศักดิ์ บุญทศ	ความหวังใหม่	7,296	4

หมายเลข	ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน	ได้ลำดับที่
11	นายสมหวัง จำปาทอม	มหาชน	9,741	3
15	ว่าที่ ร.ต.อ.สัตยกุลักษณ์ แสงพันธุ์	ชาติประชาธิปไตย	251	7

จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวน ผู้มาใช้สิทธิ		บัตรเสีย		ผู้ไม่ประสงค์ ลงคะแนน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
100,700	72,961	72.45	2,684	3.68	1,398	1.91

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 2.12 ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เขต 2 จังหวัดยโสธร

6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอมหาชนะชัย ค้อวัง
คำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลลุมพุก สงเปือย นาคำ
นาแก กู่จาน กุดกง แคนน้อย ดงแคนใหญ่)

หมายเลข	ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน	ได้ลำดับที่
4	นายประจักษ์ เนาวรัตน์	ประชาธิปัตย์	5,361	2
9	นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต	ไทยรักไทย	46,672	1
10	นายกร ศิรินาม	ความหวังใหม่	1,216	4
11	นายอาคม จวนสง	มหาชน	2,736	3

จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ		บัตรเสีย		ผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
98,450	59,549	60.49	2,982	5.01	682	1.15

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 2.13 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.เขต 3 จังหวัดยโสธร

6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอป่าดิว อำเภอทรายมูล
อำเภอคำเขื่อนแก้ว (เฉพาะตำบลทุ่งมน ดงเจริญ
เหล่าไฮ โพนทัน) อำเภอกุดชุมชุน (เฉพาะตำบล
กุดชุมชุน โนนเปือย กำแมด นาไผ่ ห้วยแก้ง หนองหมี่
ค้ำน้ำสร้าง)

หมายเลข	ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน	ได้ลำดับที่
1	นายอภิรักษ์ เมตตาริกานนท์	ชาติไทย	18,936	2
4	นายถาวร ศรีมันตะ	ประชาธิปัตย์	1,556	3
9	นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร	ไทยรักไทย	36,822	1

จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ		บัตรเสีย		ผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
94,237	62,093	65.89	3,574	5.76	1,199	1.93

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 2.14 ผลการเลือกตั้ง ส.ส.เขต 4 จังหวัดยโสธร
เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2548 อำเภอเมืองนงทา
อำเภอไทยเจริญ อำเภอกุดชุม
(เฉพาะตำบลโพรงาม ตำบลหนองแห่น)

หมายเลข	ชื่อผู้สมัคร	พรรค	คะแนน	ได้ลำดับที่
1	นายสุภะสิทธิ์ ประดับศรี	ชาติไทย	22,311	2
4	น.ส.ปิยะนุช ทองบุราณ	ประชาธิปัตย์	1,106	4
9	นายวิสันต์ เดชเสน	ไทยรักไทย	32,198	1
10	นายพัฒนา ชลพันธ์	ความหวังใหม่	282	5
11	นายพิเชษฐ์ สารสุข	มหาชน	7,786	3

จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวน ผู้ใช้สิทธิ		บัตรเสีย		ผู้ไม่ประสงค์ ลงคะแนน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
100,305	66,995	66.79	2,712	4.05	600	0.90

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง จังหวัดยโสธร

การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งที่ 12 ของจังหวัดยโสธร เป็นการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือก เพราะมีการยุบสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549 ในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร รับเลือกตั้งเพียงพรรคเดียว คือ พรรคไทยรักไทย หมายเลข 2 ในกรณี เช่นนี้ ผู้สมัคร จะต้องได้รับคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ปรากฏว่า ส.ส.ยโสธรทั้ง 4 เขตคือ เขต 1 น.พ. สุทธิชัย จันทรอารักษ์ เขต 2 นายรณฤทธิชัย คานเขต เขต 3

นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร และเขต 4 นายวิสันต์ เดชเสน ได้คะแนนเกินกว่าร้อยละ 20 ทุกคน ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำพิพากษาให้การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 เป็นโมฆะ และคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 เป็นเหตุให้สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกผู้แทนราษฎรในขณะนั้นต้องสิ้นสุดลง

2.2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษยชาติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอำนาจ และผลประโยชน์การเมืองในแต่ละประเทศแต่ละสังคมจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามพื้นฐานวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นๆ พฤติกรรมทางการเมืองเป็นพฤติกรรมรวมหมู่ กิจกรรมทางสังคมที่ซับซ้อน จึงไม่สามารถใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งอธิบายปรากฏการณ์ให้กระจ่างชัดได้เพียงทฤษฎีเดียว จำเป็นจะต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎีหลายทฤษฎีในการอธิบาย

การวิจัยครั้งนี้ก็มีอาจเห็นพื้นฐานธรรมดั่งกล่าวข้างต้นไปได้ จึงขอหยิบยกทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernizations)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การเมืองที่ทันสมัยต้องมีลักษณะเป็นรัฐชาติ (Nation State) และเปิดโอกาสให้สิทธิแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Pye 1966: 8, Huntington 1968: 34-9, Inkeles and Smith 1974:4-15) รัฐหรือ

ประเทศที่ทันสมัยต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่ท้องถิ่นให้ท้องถิ่นมีตัวแทนสามารถจัดการการบริหารสาธารณะต่างๆ ในท้องถิ่นได้ (Black 1966: 13-8)

ดัชนีสำคัญตัวหนึ่งที่ใช้วัดความทันสมัยทางการเมืองคือระบบประชาธิปไตย (Democratic System) และประชาธิปไตยนั้นมีการถ่วงดุลอำนาจ มีการเลือกตั้งผู้แทนของปวงชนจากระบบการเมืองแบบหลายพรรค (Hoogvelt 1982: 114-6, Chilcote 1983: 9-10) สำหรับประชาธิปไตยตามตัวหนังสือ หรือตามทฤษฎีนั้นได้มีการนำมาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2475 อันมี “คณะราษฎร” เป็นผู้นำในการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองจากสถาบันกษัตริย์ เปลี่ยนจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชอันมีพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งอำนาจสูงสุดในการปกครองมาเป็นพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีพระราชอำนาจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

สำหรับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งอาศัยอยู่ในสังคมชนบท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ยังผูกติดอยู่กับระบบอุปถัมภ์ค่านิยมยัง “ไฝ่สัมพันธ์” พึ่งพิงอยู่กับผู้มีอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจ ผู้มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง ผู้มีบารมี หรืออิทธิพล (Local Mafia) ดังนั้นการเลือกตั้งผู้แทนที่ผ่านมาส่วนใหญ่ การใช้สิทธิโดยเสรีจึงเป็นเพียงทฤษฎีเท่านั้น แต่ในพฤติกรรมที่เป็นจริง “ประชาธิปไตยแบบไทย” ยังมีการขายเสียงอยู่ (Pit 1994: 114) ซึ่ง Kulick and Wilson เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบวอกวน” หรือ Zigzag Democracy (Kulick and Wilson 1992) แม้แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ก็มีรายงานการซื้อเสียง แจกเงินให้แก่หัวคะแนนรูปแบบต่างๆ (ดู วุฒิสาร ตันไชย และคณะ 2548: 85-92)

2.2.2 แนวคิดมีเงินหน้าว่าน้องมีทองหน้าว่าพี่

สังคมไทยโดยเฉพาะสังคมชนบทมีค่านิยมเด่นประการหนึ่งคือ “การนับเครือญาติ” เครื่องชี้แสดง (Indicator) ที่บ่งบอกเรื่องนี้ จะดูได้จาก คำพูดจา สนทนาในชีวิตประจำวัน ผู้พูดมักจะนิยมใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ลูก” หรือ “หลาน” หรือ “น้อง” หรือ “พี่” หรือ “ลุง/ป้า” “น้ำ” “พ่อ-แม่” “ปู่-ย่า/ตา-ยาย” ขณะเดียวกันผู้ที่สนทนาด้วยก็จะถูกเรียกขานสรรพนามตาม “วัย/อายุ” ดังกล่าวเช่นกัน

การนับญาติหรือวงศ์าคณาญาติในสังคมไทยเกิดขึ้นได้ 3 ประการได้แก่

- 1) ญาติโดยสายโลหิต (Consanguineal Kin) เป็นการนับญาติแนวตั้ง หรือ แนวตั้ง คือนับขึ้นไป พ่อ-แม่, ปู่-ย่า, ตา-ยาย, ทวด และนับตรงลงมาก็คือ ลูก, หลาน, เหลน ซึ่งคนไทยมักเรียกรวมว่า “เจ็ดชั่วโคตร” นั่นเอง
- 2) ญาติโดยการสมรส (Affined Kins) เป็นญาติในระดับแนวราบหรือแนวขนาน การแต่งงานย่อมก่อให้เกิดการขยายเครือญาติ คือ เป็นญาติทั้งฝ่ายภรรยา หรือญาติฝ่ายสามี เป็นญาติที่ “เกี่ยวดอง” กัน
- 3) ญาติโดยผูกสัมพันธ์ เคารพนับถือกันแบบ “วิสาสาปรม ญาติ” ความสนิทสนมคุ้นเคย เป็นญาติอันสนิท เช่น เพื่อร่วมน้ำسابาน เพื่อนผูกเสี่ยว เพื่อนเกลอ เพื่อนอุปการคุณ ฯลฯ ความเป็นญาติชนิดนี้อาจสืบทอดลงไปถึงชั้นลูกหลานได้

ในสถานภาพ (Status) ญาติ จะมีบทบาท (Role) หรือหน้าที่ ต่อกันอย่างไร ศาสตราจารย์ ดร. สนิท สัมครการ ได้ให้ทรรศนะว่า “คนไทยมีญาติเพื่อเอาประโยชน์จากญาติมากกว่าที่จะมี ญาติถึงขนาดมีภาระผูกพันจนขาดความเป็นไทยของตน” ดังเรามักจะพบเห็นคนไทย/ครอบครัวไทยที่ยากจนก็จะถูกมองว่า “ไร้ญาติขาดมิตร” แต่ถ้าเมื่อไหร่ครอบครัวร่ำรวยมั่งคั่ง ก็มักจะ ได้ยินคำกล่าวว่า “มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่” ซึ่งการ อุปการะช่วยเหลือ เจือจุนกันระหว่างญาติ ก็ขึ้นอยู่กับ ระดับความ ใกล้ชิดสนิทสนมของความเป็นเครือญาติ (ดูรายละเอียดใน สนิท สัมครการ 2519: 109) ในกิจกรรมทางการเมืองความเป็นเครือญาติ ก็เป็นตัวแปรสำคัญอันหนึ่งที่น่ามาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก หรือไม่เลือกให้การสนับสนุน เพราะอิทธิพลของการสั่งสอนอบรม ถ้ายทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งสู่อีกุ่นหนึ่ง ดังคำพังเพยไทยที่ว่า “อย่าเห็นขี้ติ๊กว่าไส้”

Somsak Srisontisuk ได้ศึกษา Village Civil Society : A Solution for Ban Khum Community Problems (Tambon Khu Muang, Mahachanachai District Yasothon Province) ได้พบว่า ความสัมพันธ์ของชาวบ้านในชุมชนบ้านคุ้ม มีความสัมพันธ์อันที่ เครือญาติ แม้ว่า พวกเขาบางคนไม่ได้เป็นญาติโดยสายโลหิต แต่ ความรู้สึกผูกพันต่อกันก็เสมือนเครือญาติ มีการช่วยเหลือ สนับสนุนกันเท่าที่สามารถจะช่วยให้ (Somsak srisontisuk 2003: 100)

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข ได้ ศึกษาวิจัย “ชาวจีนในอำเภอสองแห่งของจังหวัดยโสธร : การ

ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี” ในปี พ.ศ. 2530 พบว่า

ชาวจีนที่มาตั้งร้านค้าอยู่ในเขตสุขาภิบาลทรายมูล กลุ่มแรกเป็นชาวจีนที่อพยพมาจากประเทศจีน ชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่แต่งงานกับหญิงชาวพื้นเมืองต่อมาได้อพยพเข้าไปอยู่อำเภอเมืองยโสธร ที่เหลืออยู่ประมาณ 10 ครอบครัวก็เป็นรุ่นลูก-หลาน-เหลน ส่วนชาวจีนในเขตสุขาภิบาลกุดชุมพัฒนาส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่เกิดในเมืองไทย และเป็นรุ่นลูก-หลาน ส่วนใหญ่ชาวจีนทั้งสองอำเภอดำเนินธุรกิจการค้า เช่น ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง รับเหมาก่อสร้าง การผูกขาดสุรา และน้ำอัดลม การรับซื้อของป่า และพืชเศรษฐกิจอะไหล่ยนต์ สินค้าเบ็ดเตล็ด เป็นนายทุนเงินกู้รายใหญ่ในเขตสุขาภิบาลทรายมูล สิ่งเหมือนกันสำหรับลักษณะการค้าของชาวจีนในเขตทรายมูล และกุดชุม คือ เป็นการค้าในระบบครอบครัว และเครือญาติ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2530: บทคัดย่อ)

2.2.3 แนวความคิดระบบอุปถัมภ์

แนวความคิดนี้อธิบายพฤติกรรมความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมไทยเป็นแบบผู้อุปถัมภ์ กับผู้รับการอุปถัมภ์ (Patron Client Relationship) รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุวินทร์พันธ์ ได้แปลผลงานของ Anthony Hall ซึ่งนิยามผู้อุปถัมภ์ (Patron) ว่า “หมายถึงบุคคลผู้มีอำนาจ สถานภาพ จันทานุมัติ (Sanction) และอิทธิพล ที่ไปเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจน้อยกว่า หรือผู้รับการอุปถัมภ์ (Client) ที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือปกป้องผู้อุปถัมภ์จะได้ผลประโยชน์ตอบแทน

ในรูปสินค้า ความจงรักภักดี การสนับสนุนทางการเมือง และบริการในรูปแบบต่าง” (ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ 2543: 27)

อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ได้รวบรวมผลงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ใช้แนวคิด เรื่อง ระบบอุปถัมภ์ เป็นกรอบในการอธิบายโครงสร้างสังคมไทย นักวิชาการเหล่านั้นเป็นต้นว่า Hanks ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ Wilson VanRoy, Clark Neher (ดูรายละเอียดใน อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์ 2543: บทที่1) นักวิชาการเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลลดหลั่นกันลงมาจากบนสู่ล่าง เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กันจะเน้นความแตกต่างระหว่างตำแหน่ง/สถานภาพ เป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมกัน หรือ เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง ซึ่งความคิดนี้จะใช้อธิบายความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมระดับจุลภาคได้ค่อนข้างชัดเจน

อมรา พงศาพิชญ์ และดร.ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ได้ขยายความเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ตามทัศนะของ ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ ว่า “ระบบอุปถัมภ์เป็นผลมาจากความเชื่อของคนไทยในเรื่องบุญกรรมและเรื่องตายแล้วเกิดใหม่” ผู้ที่เกิดมาเป็นลูกเศรษฐีมีเงินทอง หรือเป็นผู้มีอำนาจ วาสนา ตำแหน่งสูง เพราะกรรมดี หรือบุญที่สร้างสมกันไว้แต่ปางก่อน คนเราเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน คนไทยต่างก็ยอมรับในความแตกต่างในฐานะตำแหน่งที่ลดหลั่นเป็นขั้นๆ ว่า เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาหรือปกติของสังคม

ผู้อุปถัมภ์มักจะได้รับยกย่องให้เป็น “เจ้านาย” หรือ “หัวหน้า” หรือ “ลูกพี่” หรือ “เฮีย” ขณะที่ผู้รับอุปถัมภ์ก็ยินยอม

ที่จะเป็น “ผู้รับใช้” หรือ “ผู้ตาม” หรือ “ลูกน้อง” สายสัมพันธ์นี้ จะเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์เป็นต้นว่า ผู้อุปถัมภ์หรือผู้บังคับบัญชาที่จะส่งเสริมสนับสนุนผู้รับอุปถัมภ์ให้ เจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นพิเศษจากพฤติกรรม ความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ และผู้รับอุปถัมภ์นี้ได้นำไปสู่การ สนับสนุนให้ “ลูกพี่” ได้รับเลือกเป็น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือกลายเป็น “หัวคะแนน” สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวัฒนธรรมการเมืองไทย (อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์- พันธุ์ 2543: 3-5)

Norman Jacobs ได้ศึกษาสังคมไทยและพิมพ์เผยแพร่ผลแพ่ง การศึกษาว่า เศรษฐกิจไทยมีลักษณะแบบ “พ่อขุนอุปถัมภ์นิยม” (Patrimonial) ซึ่งเป็นลักษณะการปกครองตั้งแต่สมัยสุโขทัย กษัตริย์ เปรียบเสมือน “พ่อขุน” ในขณะที่ ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือน “พ่อบ้าน” พ่อมีหน้าที่อุปถัมภ์ช่วยเหลือ จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้ลูกบ้าน หรือประชาชน

ในชุมชนต่างๆ ประชาชนในระดับกลางจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือแผนกำหนดการพัฒนาจากส่วนกลาง ซึ่ง ปრაกฏการณ์แบบนี้ Jacobs เรียกว่า “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” (Modernisation without development) (Jacobs 1971)

ปรากฏการณ์การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์ของไทยได้รับการ ยืนยันอีกครั้งหนึ่งใน วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ ทักษ์ เฉลิมเตียรณ ที่ทำการศึกษา “The Srit Regime 1957-1963” ซึ่งต่อมาได้นำเสนอเป็นหนังสือวิชาการชื่อ “Thailand:

the Politics of Despotic Paternalism” แปลโดย พรรณิฉัตรพลรักษ์ ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข และฉำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ ใช้ภาษาไทยว่า “การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ” (ดูรายละเอียดใน ทักซ์ เฉลิมเต็ยรณ 2548: 161-408)

2.2.4 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

กลุ่มผลประโยชน์ หรือบางทีก็เรียกว่า “กลุ่มกดดัน” (Pressure) หมายถึงกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกัน เพื่อเรียกร้องต่อสู้เพื่อสิทธิผลประโยชน์ต่างๆ เช่นกลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี กลุ่มสหภาพแรงงานต่อสู้เพื่อขอเพิ่มค่าจ้าง กลุ่มสมาคมพ่อค้า กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน พรรคการเมือง เป็นต้น (ดู จุมพล นิมพานิช 2545: 22-4)

วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: บทที่ 14) ได้จัดแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ตามแนวของศาสตราจารย์ มอริส ดูแวร์เซ่ (Marice Duverger) เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

- 1) กลุ่มผลักดันจริง อันได้แก่
 - 1.1) กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีจุดมุ่งหมายทางการเมืองเฉพาะเรื่อง ในอเมริกาเรียก Lobby
 - 1.2) กลุ่มผลักดันบางส่วน ส่วนมากจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมนายจ้าง ฯลฯ

- 1.3) กลุ่มผลึกัดันเอกชน เช่น สมาคมสตรี สมาคมเยาวชน
 - 1.4) กลุ่มผลึกัดันมหาชน เกิดขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อบีบบังคับให้รัฐบาลมีนโยบายตามที่กลุ่มต้องการ หรืออาจจะเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น
 - 1.5) กลุ่มผลึกัดันภายนอกประเทศ เป็นกลุ่มจากรัฐอื่น อาจจะเป็นรัฐบาลของประเทศอื่น หรือ กลุ่มองค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น
- 2) กลุ่มผลึกัดันแฝง เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชาชนทั่วไป เป็นต้นว่า
 - 2.1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลุ่มนักวิชาการเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เช่น สำนักงานจัดหาทุนเพื่อการเลือกตั้ง Lobby เป็นต้น
 - 2.2) กลุ่มสื่อสารมวลชน เป็นกลุ่มผลประโยชน์แบ่งเป็นหลายรูปแบบเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เป็นต้น
 - 3) กลุ่มผลึกัดันมวลชน เป็นกลุ่มที่แข็งแกร่ง และมีประสิทธิภาพมาก มีเครือข่ายประสานกันทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ เช่น ขบวนการต่อต้านการเหยียดสีผิว

ขบวนการสันติภาพเขียว (Green Peace) ขบวนการต่อสู้พิทักษ์สิทธิสตรี สำหรับในประเทศไทย ก็มีตัวอย่างให้เห็นหลาย

กลุ่ม เช่นสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มยังเติร์คของนายทหาร จปร. รุ่นที่ 7 เป็นต้น

บรรดากลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดันต่างๆ ข้างต้นเมื่อรวมตัวกัน หากมีวัตถุประสงค์เจาะจงต่อผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น การมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสำคัญ หรือมีตำแหน่งบริหารที่มีอำนาจตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากรในการบริหารอาจจะกลายเป็นพรรคการเมือง ซึ่งกลุ่มจะมีพลังต่อรองได้มากน้อยแต่ไหนขึ้นอยู่กับ ขนาดของกลุ่ม สถานภาพการยอมรับของสังคมที่มีต่อกลุ่ม ความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่ม (จุมพล นิมพานิช 2545: 27-30)

2.5.5 แนวความคิดเรื่องสังคมเครือข่ายหรือเครือข่ายสังคม (The Network Society / Social network)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่า ชุมชน หรือ สังคม เนื่องจากมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสัมพันธ์กับสมาชิกในสังคม การติดต่อสัมพันธ์กันจะใกล้ชิดห่างเหิน ขึ้นอยู่กับระยะห่างทางสังคม (Social distance) ว่ามีสายสัมพันธ์ที่เป็นเครือข่าย (Network) อยู่ในระดับเหนียวแน่น (Close-Knit) หรือกลุ่มระดับหลวม (Loose-knit) การอธิบายพฤติกรรมติดต่อสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม โดยใช้แนวคิด “เครือข่าย” (Network) เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยได้รับความสนใจอย่างมากในสหรัฐอเมริกามาตั้งแต่ปี ค.ศ.1977 (ดูรายละเอียดใน Fararo 1992: 259-60)

Fararo ได้อธิบายขยายความเพิ่มเติมต่อไปว่า แนวคิดเครือข่ายทางสังคมจัดอยู่ในสาขาหนึ่งของ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) ซึ่งแนวคิด “เครือข่ายสังคม” จะใช้อธิบายความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมว่า สายสัมพันธ์จะเหนียวแน่น (เข้มแข็ง) หรือหลวม (อ่อนแอ) ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสังคมถ้าเป็นสังคมขนาดเล็ก โครงสร้างไม่ซับซ้อน สายสัมพันธ์ของเครือข่ายจะเหนียวแน่น ในทางตรงกันข้ามถ้าเป็นสังคมขนาดใหญ่โครงสร้างซับซ้อน เช่นสังคมโลก สายสัมพันธ์ในหมู่สมาชิกก็จะโน้มเอียงไปในด้านหลวมไม่มั่นคง ไม่เหนียวแน่น เช่นกรณีความสัมพันธ์ทางการค้าของประเทศต่างๆ Fararo 1992: 260-71)

Giddens and Turner ได้กล่าวถึง การใช้ “เครือข่าย (Network)” ว่าเป็นกรอบทางสังคมวิทยาที่ได้เข้ามามีส่วนสำคัญมากในการอธิบายคุณลักษณะการรวม และการกระจายของบุคคล และกลุ่มคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้เป็นตัวแทนทางคณิตศาสตร์ที่วัดแยกแยะแจกแจงให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ ใกล้-ไกล กับแกนกลางของกลุ่ม หรือ สถาบัน ซึ่งการตีความ ใกล้-ไกล หรือห่างเหินของบุคคลใดขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นได้รับประโยชน์จากกลุ่มหรือสถาบันตามความประสงค์หรือไม่เพียงใด (Giddens and Turner 1987: 400-1)

Abercrombie, Warde, Soothill, Urry and Walby แห่งมหาวิทยาลัย Lancaster ได้ชี้ให้เห็นว่า ในสังคมชั้นสูงของอังกฤษยุคร่วมสมัย “เครือข่าย (Network)” มีส่วนสำคัญในการติดต่อสัมพันธ์ภายในชนชั้นซึ่งเครือข่ายอาจจะมียูหลายรูปแบบ เช่น การสมรส เครือญาติ มิตรภาพสัมพันธ์ สมาคมนักเรียนเก่า สาย

สัมพันธ์ทางธุรกิจการคลัง จากการศึกษาวิจัยในปี ค.ศ.1970 พบว่า สามในสี่ของผู้บริหารทางการเงินระดับสูงของธนาคารในอังกฤษ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมแบบกึ่งนอน (Public School) ชื่อ Eton ซึ่งครึ่งหนึ่งของชนชั้นสูงพวกนี้เป็นศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย ออกซ์ฟอร์ด และแคมบริดจ์ ร้อยละ 75 ของนายทหารยศตั้งแต่ พลโทขึ้นไปก็สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมแบบกึ่งนอนประจำ (Public School) เช่นกัน (Abercrombei and others 1988: 188-92)

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ ได้ศึกษาการเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์ แบบเผด็จการ ก็พบว่าในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ข้าราชการ ทหาร-พลเรือน ระดับสูงที่ได้รับคัดเลือกเข้าศึกษาใน วิทยาลัย ป้องกันราชอาณาจักรในระหว่างปี พ.ศ.2499 ถึงปี พ.ศ.2506 ก็ ล้วนแต่มีเครือข่ายทางสังคม ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน เดียวกัน กล่าวคือถ้าเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ก็จะเป็น ศิษย์เก่า สอนกุหลาบ เทพศิรินทร์ อัสสัมชัญ วัดเบญจมบพิตร บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา ขณะที่ระดับอุดมศึกษาก็จะเป็น โรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม ถ้าเป็นต่างประเทศก็จะเป็น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมันนี่ (ดู ทักษ์ เฉลิมเตียรณ 2548: 336)

เจอร์มี โบซาแวง (Boissevain) ได้ศึกษาเครือข่ายทางสังคม เกี่ยวกับ “เพื่อนของเพื่อน (Friends of friends)” เขาพบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะใกล้ชิดแค่นั้นขึ้นอยู่กับ ระยะห่างทางสังคม (Social distance) ระหว่างบุคคลที่เป็น ศูนย์กลาง กับ เครือข่ายปริมณฑล ซึ่ง โบซาแวง ได้แบ่งออกเป็น 3

เขตปริมนทล ได้แก่

- 1) เครือข่ายใกล้ชิดสนิทสนม (Intimate network) ได้แก่ บุคคลในครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อนสนิท เป็นต้น
- 2) เครือข่ายระดับรอง (Effective network) เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความคุ้นเคย สนิทสนม กับแกนกลางน้อยกว่ากลุ่มแรก
- 3) เครือข่ายขยาย (Extended network) เป็นเครือข่ายในระดับปริมนทลที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่รู้จักโดยตรงกับแกนกลาง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์กับโดยผ่านเครือข่ายใกล้ชิดอีกชั้นหนึ่งก่อน (ดูรายละเอียดใน Boissevain 1974)

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์จะแสดงพฤติกรรมบทบาทในการติดต่อสัมพันธ์กันตามสถานภาพ (Status) ที่บุคคลนั้นๆ ดำรงอยู่ ในสังคมชนบท หรือสังคมขนาดเล็กผู้คนมีสถานภาพไม่มากหรือ สวมหมวกไม่กี่ใบ บทบาทที่พวกเขาแสดงออกก็ง่ายไม่ซับซ้อน แต่ในสังคมขนาดใหญ่ สมาชิกของสังคมหลายคนมีหลายตำแหน่ง หลายสถานภาพ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมก็มีความยุ่งยากซับซ้อนเปลี่ยนไป (Multi strained) ตามสถานภาพ และบทบาท และเครือข่ายสังคมก็จะขยายกว้างขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่ง Wellman ได้กล่าวว่า ความเกี่ยวพันกันของสมาชิกในเครือข่ายจะเหนียวแน่นหรือหลวม ขึ้นอยู่กับสมาชิกได้รู้ว่าบุคคลที่เขาติดต่อสัมพันธ์ด้วยเป็นใคร อยู่ที่ไหน เกี่ยวดองกันอย่างไร (Wellman 1983: 101-5)

Manuel Castells ได้ศึกษาเครือข่ายสังคมในยุคสมัยใหม่ว่าเป็นเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารคมนาคมของมนุษย์ “เป็นชุดเครือข่ายเชื่อมต่อระหว่างจุดต่างๆ” (A network is a set of interconnected nodes) Castells ได้ขยายความคำว่า “จุดต่างๆ” (Nodes) นั้นถ้าขยายให้เป็นรูปธรรมก็จะสัมพันธ์กับ “เครือข่าย” (Network) เช่นกัน เป็นต้นว่าตลาดหุ้น ซึ่งตั้งอยู่ตามหัวเมืองใหญ่ๆ ทางเศรษฐกิจทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นนิวยอร์ก ลอนดอน โตเกียว ฮองกง บรรดาตลาดหุ้นเหล่านี้จะมี “เครือข่าย (Network)” เชื่อมต่อข่าวสารการซื้อขาย ราคาขึ้น-ลง ของหุ้นต่างๆ

สำหรับเครือข่ายทางการเมือง เขาได้ยกตัวอย่างให้เห็นชัดว่าในการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองของคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (European Union) ได้ประสานเครือข่ายกันเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันปราบปราม การลักลอบปลูกฝิ่น กัญชา การลักลอบตั้งโรงงานสกัดฝิ่น กัญชา การปล้น สดมภ์ พวกแก๊ง กวนเมือง สถาบันฟอกเงิน การลักลอบขนยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระดับนานาชาติ เครือข่ายต่างๆ ยังขยายไปถึงระบบโทรทัศน์ สถานบันเทิงต่างๆ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ สิ่งแวดล้อมข่าวสาร เครื่องส่งสัญญาณแบบเคลื่อนที่ซึ่งเปิดสังคมโลกให้เป็นเครือข่ายเชื่อมประสานกัน ในด้านสังคมถ้าเป็นสังคมที่มีโครงสร้างเปิดเครือข่ายเชื่อมระดับโลก วัฒนธรรมของสังคมนั้นก็จะมีอัตราพลวัตสูง (Highly dynamic) ในทางการเมืองทัศนะความเห็นของประชาชนพลเมืองก็จะมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการเมืองสูง ซึ่ง Castells เห็นว่าผู้ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายกับสังคมภายนอกได้ในทางการเงินการคลัง และสื่อก็

เปรียบเสมือนมีเครื่องมือนวัตกรรมหรืออภิสัทธาแห่งอำนาจ (Castells 1996: 469-78)

ศิริพงษ์ บุญถูก ได้ศึกษาเครือข่ายทางสังคมในกิจกรรม การทอดผ้าป่าของสังคมนีฮาน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทอด ผ้าป่าส่วนใหญ่รู้จักกัน และมีความสัมพันธ์กันมาก่อน คือ เป็นคน ท้องถิ่นบ้านเดียวกัน ทำงานบริษัทหรือหน่วยงานเดียวกัน (ศิริพงษ์ บุญถูก 2544: บทที่ 5)

ดลฤดี วรรณสุทธะ ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 6 มกราคม 2544 ในพื้นที่อำเภอภูทอก จังหัดยโสธร พบว่า “ระบบอุปถัมภ์” ได้แก่การซื้อเสียง การให้ผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน ส่วนกลุ่มเครือ ญาติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ ประชาชน คุณลักษณะของประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่ต่างกันมีผลทำให้มีทัศนคติเกี่ยวกับ ระบบอุปถัมภ์แตกต่างกัน (ดลฤดี วรรณสุทธะ 2544: บทคัดย่อ)

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ ได้ศึกษา ผู้นำท้องถิ่นอีฮานกับ เครือข่ายความสัมพันธ์ โดยได้ศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ยโสธรในชุดปี พ.ศ.2535 พบว่า กลุ่มที่กุมอำนาจทางการเมืองใน ระยะแรกของการตั้งเมืองยโสธรคือ กลุ่มไทย อีฮาน ภายหลัง ปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 โอกาสก็เปิดให้บุคคลผู้ที่มี “ความรู้” ในระบบราชการเข้ามาเป็นผู้นำ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา แกนนำกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น ได้เปลี่ยน มาสู่กลุ่มพ่อค้าชาวจีนที่มีธุรกิจก่อสร้าง และบริการ-บันเทิง ผสม

กับกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในเมืองที่มีการเชื่อมประสานสัมพันธ์กับผู้นำ
คุ่มต่างๆ ที่มีเชื้อสายไทยอีสาน มีการรวม “ทุน” ช่วยเหลือ
อุปถัมภ์ทางการเมืองซึ่งกัน และกัน มีการขยายฐานของเครือข่าย
สัมพันธ์ไปยังกลุ่ม องค์กรต่างๆ ทั้งด้านการค้า และสาธารณะกุศล
ตลอดจนกลุ่มพลังทางสังคม เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มสตรี
หอการค้า มูลนิธิ สโมสรไลอ้อนส์โรตารี ฯลฯ การประสาน
เครือข่ายเหนียวแน่นด้วยผลประโยชน์ทำให้ประสบผลสำเร็จใน
การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเกือบทุกครั้ง เครือข่ายดังกล่าวยัง
เชื่อมประสานสู่เครือข่าย ข้อมูล-ข่าวสาร ทั้งในระดับการเลือกตั้ง
ส่วนท้องถิ่น ระดับชาติ ซึ่งในอนาคตการระจุกตัวของอำนาจการ
บริหารท้องถิ่น มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดปัญหา ความขัดแย้งใน
ด้านการครอบครอง และแบ่งปันทรัพยากรได้ (दारारัตन
เมตตาริกานนท์ 2535: บทคัดย่อ)

दारारัตन เมตตาริกานนท์ และปณิตดา เผือกพันธ์ ได้
ศึกษาผู้นำท้องถิ่นกับเครือข่ายสัมพันธ์ โดยศึกษาเชิงวิเคราะห์จาก
กรณีเทศบาลเมืองยโสธร กับ ระดับตำบล กรณีก้านันสตรีตำบล
นาหนองทุ่ม อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ.2535 พบว่า
คุณลักษณะที่สำคัญในการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งคือ

- (1) เป็นผู้ที่มีฐานทุนมั่งคั่ง
- (2) เป็นผู้อุปถัมภ์ชุมชน
- (3) เข้าถึงแกนนำของกลุ่มหรือคุ่ม
- (4) เข้าถึงกลุ่มพลังมวลชนจัดตั้งต่าง ๆ

และมีการยืนยันสมมุติฐานว่า ระบบอุปถัมภ์เดิมได้
เปลี่ยนแปลงจากแนวคิด “บุญ” กับ “อำนาจ” ไปสู่ระบบ

อุปถัมภ์ใหม่ คือความสัมพันธ์ของ “ทุนที่มั่งคั่ง” กับ “อำนาจ” ชุมชนที่เปลี่ยนเป็นชุมชนเมือง การสมาคม เครือข่ายสัมพันธ์แม้จะเป็นครัวเรือน เพื่อนบ้าน เครือญาติ แต่เนื้อหา และความหมายได้เปลี่ยนไปเป็นการเมือง และเศรษฐกิจการค้า กลุ่มพลังมวลชนทางการเมืองท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นไม่เพียงแค่ว่าเป็นพลังสนับสนุนอำนาจรัฐบาลกลางเท่านั้นแต่ได้กลายมาเป็นพลังสนับสนุนอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นด้วยซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคคือการพัฒนาประชาธิปไตย (दारारัตน์ เมตตาริกานนท์ และปณัฏทา เผือกพันธ์ 2535: บทคัดย่อ)

บทที่ 3

ข้อมูลนักการเมืองถิ่น จังหวัดยโสธร

3.1 ข้อมูลพื้นฐานการเลือกตั้ง

3.1.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดยโสธร

นับตั้งแต่คณะปฏิวัติได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 70 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2515 ให้แยก อำเภอยโสธร อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชัยชนะ อำเภอป่าดิว อำเภอเลิงนกทา และอำเภอกุดชุม จากเขตการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี ไปตั้งเป็นจังหวัดที่ 71 ของประเทศไทย เป็นจังหวัดยโสธร โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2515 จังหวัดยโสธรได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก เมื่อ 26 มกราคม 2518 ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 รวม 12 ครั้ง และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 1 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ปรากฏว่า ผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยโสธร ดังปรากฏในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดยโสธร 2518 – 2549

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ ชื่อ-สกุล	เขตเลือกตั้ง	พรรค	หมายเหตุ
1	26 ม.ค. 2518	1. นายอุดร ทองน้อย 2. นายสุทิน ใจจิต 3. นายประยงค์ มูลสาร	- - -	สังคมนิยมฯ เกษตรสังคม สังคมนิยมฯ	
2	4 เม.ย. 2519	1. นายสุทิน ใจจิต 2. ส.ต.ท. ผอง เศษเสน 3. นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์	- - -	ประชาธิปไตย ธรรมสังคม ประชาธิปไตย	
3	22 เม.ย. 2522	1. นายสำราญ จันทนเป 2. นายวิญญู ยุพฤทธิ์ 3. นายสาทร ไกรศรีวรรณะ	- - -	กิจสังคม เสรีธรรม กิจสังคม	
4	18 เม.ย. 2526	1. นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ 2. ส.ต.ท. ผอง เศษเสน 3. นายสุทิน ใจจิต 4. นายพีรพันธ์ พาดสุข	- - - -	กิจสังคม กิจสังคม สยามประชาธิปไตย ชาติไทย	ถึงแก่กรรม พ.ศ.2528 เลือกตั้งซ่อม พ.ศ.2528

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ ชื่อ-สกุล	เขตเลือกตั้ง	พรรค	หมายเหตุ
5	27 ก.ค. 2529	1. นายวิสันต์ เดชเสน 2. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 3. นายพีรพันธ์ พาลุดูข	- - -	ก้าวหน้า ปวงชนชาวไทย ประชาธิปัตย์	
6	24 ก.ค. 2531	1. นายพีรพันธ์ พาลุดูข 2. นายอุดร ทองน้อย 3. นายวิสันต์ เดชเสน	- - -	ประชาชน ประชาธิปัตย์ ชาติไทย	
7	22 มี.ค. 2535	1. นางอุบล บุญญชโรดิตร 2. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 3. นายวิสันต์ เดชเสน	- - -	สามัคคีธรรม ปวงชนชาวไทย ประชาธิปัตย์	
8	13 ก.ย. 2535	1. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 2. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ 3. นายรัชชัย ศรีลาภ		กิจสังคม พลังธรรม ประชาธิปัตย์	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ ชื่อ-สกุล	เขตเลือกตั้ง	พรรค	หมายเหตุ
9	2 ก.ค. 2538	1. นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต 2. นายประยุทธ นิจพานิชย์ 3. นายสฤกษ์ดี ประดับศรี 4. นายพีรพันธ์ พาลุสุข	1 1 2 2	ชาติไทย ความหวังใหม่ ความหวังใหม่ ชาติไทย	
10	17 พ.ย. 2539	1. นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต 2. นายประยุทธ นิจพานิชย์ 3. พล.อ.อ.สุญญ เพื่องูฒิกายูจน์ 4. นายสฤกษ์ดี ประดับศรี	1 1 2 2	ความหวังใหม่ ความหวังใหม่ ความหวังใหม่ ความหวังใหม่	
11	6 ม.ค. 2544	1. น.พ.สุทธิชัย จันทร์อภรณ์ 2. นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต 3. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 4. นายวิสันต์ เดชเสน	1 2 3 4	ความหวังใหม่ ความหวังใหม่ ไทยรักไทย ความหวังใหม่	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ ชื่อ-สกุล	เขตเลือกตั้ง	พรรค	หมายเหตุ
12	6 ก.พ. 2548	1. น.พ.สุทธิชัย จันทร์อภีรักษ์ 2. นายรณนฤทธิชัย คานเขต 3. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 4. นายวิสันต์ เดชเสน	1 2 3 4	ไทยรักไทย ไทยรักไทย ไทยรักไทย ไทยรักไทย	
13	2 เม.ย. 2549	1. น.พ.สุทธิชัย จันทร์อภีรักษ์ 2. นายรณนฤทธิชัย คานเขต 3. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร 4. นายวิสันต์ เดชเสน	1 2 3 4	ไทยรักไทย ไทยรักไทย ไทยรักไทย ไทยรักไทย	43.31% 43.70% 42.64% 46.57%

ที่มา: ห้องสมุดรัฐสภาและคณะกรรมการการเลือกตั้ง จ.ยโสธร

หมายเหตุ การเลือกตั้ง 2 เมษายน 2549 มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครเพียงพรรคเดียว คือ พรรคไทยรักไทย ตามเกณฑ์จะต้องได้รับคะแนนร้อยละ 20 ของจำนวนผู้มีสิทธิ ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกคน (สง. คณะกรรมการการเลือกตั้ง จ.ยโสธร 2549) การเลือกตั้ง 2 เมษายน 2549 ได้รับการพิพากษาโดยศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นโมฆะ

3.2 ประวัตินักการเมืองถิ่นยโสธร

การนำเสนอประวัตินักการเมืองถิ่นยโสธรจะนำเสนอเฉพาะบางคนที่สามารถหาข้อมูลได้ ที่หาไม่ได้เพราะบางคนได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว บางคนก็ไม่ให้สัมภาษณ์ การนำเสนอนี้จะนำเสนอเรียงตามลำดับปีที่ได้รับการเลือกตั้ง

3.2.1 สมัยเลือกตั้งที่ 1 (26 มกราคม 2518)

1) นายอุดร ทองน้อย

นายอุดร ทองน้อย ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ยโสธร ครั้งแรกตั้งแต่แยกการปกครองออกมาจาก จ.อุบลราชธานี เขาเกิดวันที่ 26 พฤศจิกายน 2492 นับเป็น ส.ส.หนุ่มไฟแรง ฝึกปากกล้า อายุน้อยที่สุด คือ 26 ปี เป็นบุตรของนายเคน-นางบัว ทองน้อย บิดามารดา มีอาชีพทำนาที่บ้านโนนยาง ต.กำแมด อ.กุดชุม จ.ยโสธร ภรรยาชื่อ นางผกาพรรณ ทองน้อย ภูมิลำเนาเดิม จ.อุบลฯ มีบุตรชาย 1 คน บุตรี 1 คน ทั้งคู่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

นายอุดร ทองน้อย สำเร็จการศึกษาระดับประถมที่ ร.ร.บ้านโนนยาง ต.กำแมด อ.กุดชุม อันเป็นบ้านเกิด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขาต้องบวชเป็นสามเณร เพื่อเรียนบาลีมัธยมที่ ร.ร.บาลีมัธยมวัดโพธิ์ กรุงเทพฯ ในทางพระศาสนา สอบได้ธรรมศึกษาโท และสอบได้มัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) ที่ โรงเรียนมหาพุทธาราม (วัดพระโต) อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ สอบเข้าศึกษาต่อในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี 2511 เมื่อสำเร็จเป็นนิติศาสตรบัณฑิต ก็ประกอบอาชีพทนายความ นักหนังสือพิมพ์

เส้นทางสู่การเมือง

เนื่องจากอุตร ทองน้อย เป็นนักสู้ ผู้กับความยากจน ต้องบวช-เรียน ผู้กับการถูกเอารัดเอาเปรียบเพื่อพี่น้องชาวนา-ชาวไร่ผู้ยากไร้ในชนบท เขาเป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยที่ฝึปากกล้า คารมคมคาย หนุ่ม รูปหล่อ มีผลงานเขียนแนวต่อสู้เพื่อความยุติธรรมแพร่หลาย ตามสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งรายวัน และฉบับกระเป๋า (Pocket book) จึงไม่แปลกที่เมื่อการเมืองเปิดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 26 มกราคม 2518 เขาจึงลงสมัครรับเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนอันดับ 1 คือ 27,280 คะแนน เป็นส.ส. รุ่นแรกของ จ.ยโสธร นายอุตร ทองน้อย ได้รับความไว้วางใจจากชาวยโสธรเลือกให้เป็น ส.ส. 2 สมัยคือ

สมัยที่ 1 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 26 มกราคม 2518 คะแนน 27,280 อันดับ 1

สมัยที่ 2 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531 คะแนน 49,469 อันดับ 2 พรรคประชาธิปัตย์

ในสมัยที่นายอุตร ทองน้อย ดำรงตำแหน่ง ส.ส.ยโสธร เขาเป็น ส.ส.ที่มีคุณภาพ ต่อสู้พิทักษ์ปกป้องมวลชนผู้ยากไร้ ได้รับเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่ในกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2518 และในปี 2531 เป็นกรรมาธิการฝ่ายวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

กลุ่มแกน และเครือข่ายในความสำเร็จ

กลุ่ม และเครือข่ายที่สนับสนุนให้นายอุตร ทองน้อย ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมีหลายกลุ่มได้แก่

- (1) กลุ่มเครือข่ายฯ ซึ่งมีทั้งญาติสายโลหิตกับญาติด้วยการสมรส และญาติด้วยร่วมอุดมการณ์ญาติของนายอุตร ทองน้อย มีกระจายอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอทรายมูล อำเภอกุตุชุม อำเภอไทยเจริญ และอำเภอเลิงนกทา ในอดีตช่วงปี พ.ศ.2516-2517 ซึ่งเป็นการต่อสู้ระหว่างแนวความคิดสังคมนิยม กับประชาธิปไตยอย่างเข้มข้น นายอุตร ทองน้อย เคยเป็นแกนนำในการต่อสู้ พื้นที่อำเภอกุตุชุม และอำเภอเลิงนกทาเป็นพื้นที่ป่าบางท้องที่ได้รับการแบ่ง-กำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียว ถึง สีแดง เมื่อนายอุตร ทองน้อย ออกมาต่อสู้บนเวทีการเมือง จึงมีสหായร่วมอุดมการณ์ในเขตกุตุชุม เลิงนกทา ให้การสนับสนุนอย่างท่วมท้น
- (2) กลุ่มแนวร่วมในเมือง และเครือข่ายในวงการศึกษา สือสารมวลชน นายอุตร ทองน้อย เป็นคนหนุ่มไฟแรง เคยเป็นนักหนังสือพิมพ์มีอุดมการณ์มวลชน ประชาชนต้องเป็นใหญ่หรือประชาธิปไตย ในการเลือกตั้งทั่วไป 26 มกราคม 2518 บรรดาแนวร่วมในเมือง นิสิตนักศึกษา ประชาชน ตลอดจนสื่อมวลชน โฆษณาประชาสัมพันธ์ ชูแนวทางการต่อสู้ของพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย บรรดาแนวร่วมเหล่านี้จึงเป็นเครือข่ายหนุนช่วยให้คะแนนของนายอุตร ทองน้อย ได้ชัยชนะอันดับ 1 ในการ

เลือกตั้ง 2518 สำหรับการเลือกตั้ง 2531 ซึ่งนาย
อุตร ทองน้อย ได้รับเลือกเครือข่ายความนิยม
พรรคประชาธิปไตย ก็มีสวนช่วยให้เขาได้รับเลือก
อยู่มาก

- (3) เครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นตลอดจน
ผู้นำทางศาสนาในชุมชน กลุ่มบุคคลเหล่านี้นิยม
ยกย่องคนมีความรู้ มีการศึกษา และมีอุดมการณ์
มวลชน นายอุตร ทองน้อยเป็นนิติศาสตร์บัณฑิต
จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฝึกปากดี คารมกล้า
จึงเป็นคุณสมบัติที่เครือข่ายดังกล่าวไม่ลังเลที่
ให้การสนับสนุน

2) นายประยงค์ มูลสาร

นายประยงค์ มูลสาร เป็น ส.ส. ที่หนุ่มของยโสธรใน
สมัยนั้น คืออายุเพียง 28 ปี เกิดวันที่ 20 สิงหาคม 2490 ที่บ้านโสก
น้ำขาว ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร เป็นบุตร
นายสงค์ มูลสาร นางสอน มูลสาร บิดา-มารดามีอาชีพทำนา บิดา
เสียชีวิตแล้ว มีภรรยาชื่อ นางบุญยง มูลสาร เป็นข้าราชการ
บำนาญ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดระยอง มีบุตรชายสองคน กำลัง
ศึกษาเล่าเรียน

ประวัติการศึกษา

นายประยงค์ มูลสาร สำเร็จการศึกษาระดับประถม
ศึกษาที่บ้านโสกน้ำขาว อันเป็นบ้านเกิด จากนั้นได้บวชเป็น
สามเณร อาศัยการบวช-เรียนบาลีมัธยมที่ ร.ร.นายแก้วนาค

อ.เมือง จ. นครนายก สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ประยงค์ มูลสาร สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต จาก
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติทางการเมือง

นายประยงค์ มูลสาร จัดว่าเป็นนักการเมืองถีนยโสธรที่มีหัวคิดก้าวหน้า เป็นผู้นำที่ต่อสู้ปกป้องสิทธิประโยชน์อันชอบธรรมของมวลชนชาวนาชาวไร่ผู้ยากไร้ เป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ใช้นามปากกาว่า “**ยงค์ยโสธร**” เป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ด้วยการแนะนำของนายอุดร ทองน้อย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2518 ซึ่งเป็นกาเลือกตั้งครั้งแรกของจังหวัดยโสธรนับตั้งแต่แยกการปกครองออกมาจากจังหวัดอุบลราชธานี นายประยงค์ มูลสาร เป็น ส.ส. หนุ่มไฟแรง ปากกล้า คารมดี บั๊จจัยที่หนุนนำให้ได้รับเลือกเป็น ส.ส. นอกจากจะปากกล้า คารมดี พุดเก่ง ปราศรัยพบปะประชาชนในเขตท้องที่แล้ว เขายังเป็นคนสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน ถือว่าเป็นลูก/หลานชาวนาผู้ยากไร้เข้ากับยุคสมัยนั้น พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย เป็นพรรคที่มีกระแสตอบรับแพร่หลายในวงกว้าง หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเลือกผู้แทนของประชาชนยโสธรในยุคนั้น คือ ต้องเป็นคนหนุ่มมีปากกล้า มีการศึกษาดี สามารถที่จะเป็นปากเสียงแทนมวลชนผู้ยากไร้ในชนบทได้ เป็นลูก-หลานชาวบ้าน เป็นคนท้องถิ่น ที่พูดภาษาถิ่นอีสาน เข้าพบง่าย ไม่ถือตัว

กลวิธีการหาเสียงของนายประยงค์ มูลสาร ก็ใช้วิธีแบบคนยากคนจน ซึ่งจักรยานตระเวนไปพบปะพูดคุย ขอคะแนนสงสาร

จากชาวบ้านในเขตต่างๆ ด้วยการปราศรัย ในเนื้อหาสาระที่สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชนบท พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขต่อผู้กับการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งแนวทางพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยในยุคนั้น ได้รับการตอบรับจากประชาชนในชนบทสูง หลายจังหวัดในภาคอีสาน

นายประยงค์ มุลสาร ในขณะที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เป็นคณะกรรมการการศึกษา ของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ.2518 เขาได้ทำหน้าที่ของ ส.ส. ด้วยความเข้มแข็ง รับผิดชอบ จริงจัง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ แต่เป็นที่น่าเสียดาย เขาอยู่ในตำแหน่งได้ปีเศษๆ เท่านั้นก็มีการยุบสภา และประกาศเลือกตั้งใหม่ ซึ่งการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มาเขาไม่ชนะการเลือกตั้งอีกเลย

3.2.2 สมัยเลือกตั้งที่ 3 (22 เมษายน 2522)

1) นายสำรวย จันทนป

เกิดวันที่ 25 พฤศจิกายน 2470 ที่บ้านศรีฐาน ต.ในเมือง อ.เมืองยโสธร (ปัจจุบัน อ.ป่าดิว) จ.อุบลราชธานี (ปัจจุบัน จังหวัดยโสธร) บิดารับราชการครู ชื่อ ครูมาก จันทนป มารดาชื่อนางวิเชียร จันทนป มีภรรยาชื่อ นางนทีพร จันทนป อาชีพเป็นครูสอนเสริมสวย ภูมิลำเนาเดิมของภรรยาเป็นชาวยโสธรเช่นกัน มีบุตร 1 คน นายสำรวย จันทนป เรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านศรีฐาน อันเป็นโรงเรียนในหมู่บ้านเกิด และสำเร็จชั้นมัธยมที่โรงเรียน สายปรีชา อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร

ในสมัยเป็นหนุ่ม นายสำรวย จันทนป เป็นหนุ่มรูปหล่อ

เป็นนักมวยฝีมือดี มีแฟนมวยชาย-หญิง มากมาย ชอบกีฬาชนไก่
จัดอยู่ในเขียนชั้นไก่อชนก็ว่าได้

ประวัติด้านการเมือง

นายสำรวย จันทนป ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดยโสธร สังกัดพรรคกิจสังคม ในสมัยเลือกตั้งที่ 3 เมื่อ
วันที่ 22 เมษายน 2522 ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนชักชวนแนะนำให้ลง
สมัครเลือกตั้ง คือ ส.ต.ท ผ่อง เดชเสน อดีต ส.ส. ยโสธรสมัยที่ 2
เมื่อ 4 เมษายน 2519 ซึ่งในสมัยที่ 3 ส.ต.ท. ผ่อง เดชเสนกลายเป็น
ผู้สอบตก แต่ผู้ที่ได้รับเลือกแทนคือ นายสำรวย จันทนป เขาเป็น
กรรมวิธีการการคมนาคมของสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ 2522-2526

นายสำรวย จันทนป ก่อนได้รับเลือกเป็น ส.ส. ระดับ
ชาติเขาเคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาล 18 ปี และเป็นสมาชิกสภา
จังหวัด 5 ปี เขาเป็นนักการเมืองถิณยโสธรผู้หนึ่งที่ใช้กลไกของกลุ่ม
ผลประโยชน์ ประสานเครือข่ายกันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และนำ
ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเมืองคือ การได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มแกนและเครือข่ายในความสำเร็จ

กลวิธีสร้างกลุ่มผลประโยชน์ และการประสานเครือข่าย
ของนายสำรวย จันทนป ใช้กลุ่มและเครือข่าย 2 กลุ่มหลัก คือ

- (1) กลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรี อาศัยที่นายสำรวย จัน
ทนปเป็นหนุ่มรูปหล่อ จึงเป็นผู้ที่มีภรรยาหลายคน
ภรรยาแต่ละคนก็จะเป็นแกนนำในการขยายเครือ
ข่ายคะแนนเสียงสนับสนุน แกนที่สำคัญที่สุดคือ

นางนทีพร จันทนป ภรรยาคนปัจจุบันเป็นช่าง
เสริมสวยฝีมือดี เปิดรับสมัครสตรีสาวสวยจาก
แต่ละหมู่บ้านมาเรียนเสริมสวย ซึ่งในยุคสมัยนั้น
พ่อ-แม่ ของหญิงสาวในแต่ละหมู่บ้านจะนิยมส่ง
เสริมสนับสนุนให้บุตรของตนเรียนเสริมสวย
เพราะเป็นงานในร่มที่เบา รายได้ดี มีเกียรติ นาย
สำรวย จันทนป ก็จะใช้เครือข่ายสตรีเสริมสวย
เป็นแกนนำในการประสานเครือข่าย นักเรียนผู้ใด
มาจากหมู่บ้านไหนก็จะพาหน่วยเสริมสวย
เคลื่อนที่ของนายสำรวย จันทนป และภรรยา
ออกไปให้บริการเสริมสวย ตัดแต่งผม ในหมู่บ้าน
ของตนฟรี หากมีนักเรียนใหม่สนใจจะศึกษาเล่า
เรียนก็จะรับสมัครไปด้วย นับเป็นการสร้างกลุ่ม
ผลประโยชน์ ประสานเครือข่ายทางสังคม (ครู-
ศิษย์) และประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (อาชีพ-รายได้)
ที่ลงตัวเข้ากับยุคสมัยในช่วงเวลานั้นเป็นอย่างยิ่ง
(พ.ศ.2522)

- (2) กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ชน การชนไก่เป็นกีฬาันทนาการ
ที่บ้านที่มีอยู่คู่สังคมไทยโดยเฉพาะสังคมชนบท
มาตั้งแต่สมัยโบราณสืบเนื่องมาจนปัจจุบัน นาย
สำรวย จันทนป เป็นผู้ชอบเล่นกีฬาชนไก่ (ตีไก่)
เขาเป็นผู้เลี้ยงไก่ชน เพาะพันธุ์ไก่ชน หากไก่ชนตัว
ใดชนดี ตีเก่ง เขาก็จะเพาะเลี้ยงแพร่พันธุ์ขยาย
นำไปฝากให้กลุ่มพ่อบ้านผู้นิยมไก่ชนได้เพาะเลี้ยง

แพร่ขยายเครือข่ายไปเรื่อยๆ บางกลุ่มนอกจาก
เลี้ยงไก่ชนเพื่อนำไปชนได้แล้ว ยังจำหน่ายไก่ชน
อีกด้วย ไก่ชนบางตัวราคาหลายแสนบาท ขึ้นอยู่กับ
สายพันธุ์นักสู้ นายสำรวจ จันทนปจะใช้กีฬา
ชนไก่เป็นเครื่องมือในการหาเลี้ยง ขยายเครือข่าย
ด้วย เขาเป็นนักการตลาดผู้หาตลาดให้ผู้เลี้ยง
ไก่ชนได้จำหน่ายในราคาดี กีฬาชนไก่เป็น
เครือข่ายทางวัฒนธรรม ที่นายสำรวจ จันทนปใช้
ในการขยายฐาน-แนวร่วม ผู้เพาะเลี้ยงไก่ชนเพื่อ
จำหน่าย ก็เป็นแกนนำ-เครือข่ายทางเศรษฐกิจที่
นายสำรวจ จันทนปใช้ประสานทั้งเครือข่ายทาง
สังคม-วัฒนธรรมละเศรษฐกิจ นายสำรวจ
จันทนป จึงได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนอย่าง
ท่วมท้นให้เป็น ส.ส. ยโสธรถึง 38,797 คะแนน

2) นายวิญญู ยุพฤทธิ

นายวิญญู ยุพฤทธิ เกิดวันที่ 20 กันยายน 2480 ที่
ตำบลในเมือง อ. เมืองยโสธร จ.ยโสธร บิดาชื่อ นายซึ้ง ยุพฤทธิ
มารดาชื่อ นางเดือน ยุพฤทธิ มีภรรยาชื่อ นางทัศนีย์ ยุพฤทธิ
อาชีพแม่บ้าน ภูมิลำเนาของภรรยาอยู่ในท้องถื่นยโสธร นายวิญญู
ยุพฤทธิ มีบุตร-ธิดา 4 คน นายวิญญู ยุพฤทธิมีอาชีพทำธุรกิจเกี่ยวกับ
วัสดุก่อสร้าง และบริษัทรับเหมาก่อสร้าง ชื่อ ห้างหุ้นส่วนจำกัด
วิญญู ยโสธร ประวัติการศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา
ศึกษาจากโรงเรียนยโสธรวิทยาคม อำเภอเมืองจังหวัดยโสธร

ประวัติทางการเมือง

นายวิญญู ยุพฤทธิ์ นับเป็น ส.ส. ยโสธรคนแรกที่เป็นนักธุรกิจมีเชื้อสายจีน และมีภูมิลำเนาในตลาดยโสธร ก่อนหน้านั้น ส.ส. ยโสธรล้วนแต่เป็น ส.ส. พื้นถิ่นอีสาน หรือไม่กี่เป็นลูกหลานอีสานที่มีการศึกษาหรือเป็นอดีตข้าราชการ ผู้ที่ชักนำให้นายวิญญู ยุพฤทธิ์ ลงสมัคร ส.ส. คือ นายบุญยิ่ง นันทากิจวัฒน์ หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ซึ่งต่อมาพรรคเสรีธรรมได้ยุบรวมกับพรรคกิจสังคม ก่อนที่นายวิญญู ยุพฤทธิ์ จะได้รับเลือกเป็น ส.ส. เขาเคยได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในเขตเทศบาลเลือกให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองยโสธรอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 4 ปีตามวาระ

กลุ่มแกน และเครือข่ายในความสำเร็จ

เทคนิคกลวิธีการหาเสียงของนายวิญญู ยุพฤทธิ์ ใช้กลุ่มเครือข่ายทางสังคม-วัฒนธรรม จะใช้กลุ่มผู้นำในเขตเทศบาลเมืองยโสธรเป็นกำลังหลัก ในการเดินสายพบปะประชาชนเพื่อแจกแผ่นปลิวโฆษณาหาเสียง ตัวนายวิญญู ยุพฤทธิ์เองก็เดินสายปราศรัยหาเสียงตามหมู่บ้านต่าง ๆ กลุ่มที่ช่วยสนับสนุนอีกกลุ่มคือ กลุ่มยุวพุทธิกสมาคมยโสธร ซึ่งนายวิญญู ยุพฤทธิ์เป็นกรรมการ มีการเดินสายสร้างเครือข่ายกับบรรดาวัดต่างๆ ในเขตพื้นที่ให้ช่วยสนับสนุน

กลุ่มเครือข่ายหลักอีกกลุ่มที่เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนคือ กลุ่มเครือข่ายทางธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มทุนทางการค้า ได้ประสานเครือข่ายกับธุรกิจประเภทเดียวกันในเขตพื้นที่เลือกตั้ง ทำให้ผลคะแนนออกมาอยู่ในอันดับ 2 ในจำนวน ส.ส.ทั้งหมด 3 คน

นายวิญญู ยุพฤทธิ เป็น ส.ส. ยโสธรผู้หนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่จนครบวาระ 4 ปี ขณะที่ดำรงตำแหน่ง ส.ส. ก็ได้รับความไว้วางใจเลือกให้เป็นคณะกรรมการถึง 3 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการการคมนาคม คณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการศาสนา และวัฒนธรรม

3.2.3 สมัยเลือกตั้งที่ 4 (18 เมษายน 2526)

1) นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ

เกิดวันที่ 16 กันยายน 2486 ที่จังหวัดยโสธร บิดา นายเฉย แซ่เซียว มารดานางกิมเนย แซ่เซียว ทั้งบิดา-มารดาประกอบธุรกิจในตัวเมืองยโสธร ภรรยาชื่อ นางสุรียา พันธุ์สายเชื้อ ประกอบอาชีพค้าขาย ภูมิลำเนาเดิมของภรรยาเป็นชาวอำเภอธาตุพนม จ.นครพนม มีบุตร-ธิดา 5 คน นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เส้นทางสายการเมือง ก่อนได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดมา 2 ปี ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. อันดับ 1 ด้วยคะแนนเสียง 51,575 คะแนน จากจำนวนผู้มีสิทธิ์ลงคะแนน 177,174 คน (ดูตารางที่ 2.3 และ 2.4 ประกอบ)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในเส้นทางสายการเมืองในระดับชาตินี้ นอกจากกระแสนิยมพรรคกิจสังคม อยู่ในระดับสูงทั่วประเทศแล้ว นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ ยังเป็นตัวแทนกลุ่มทุน โดยเฉพาะธุรกิจรับเหมาก่อสร้างที่รู้จักในนาม “จิวเซ็ง” ในตลาดยโสธร เป็นชายชนะแห่งอำนาจทางการเมืองที่ช่วงชิงจากกลุ่มชนพื้นเมืองอีสานดั้งเดิมอีกด้วย

2) ดร. พีรพันธ์ พาลุสุข

ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยโสธร ในนามของกลุ่มตัวแทนผู้นำทางการศึกษารุ่นใหม่ได้โอกาส เบียดแทรกเข้ามาในการเลือกตั้งซ่อมในปีพ.ศ.2528 แทน ส.ต.ท. ผอง เดชเสน ส.ส. ผู้ถึงแก่กรรม ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข เกิดที่บ้าน ช่งแย้ ต.คำเตย อ.ไทยเจริญ จ.ยโสธร เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2489 เป็นบุตรของนายบิน - นางห่ม พาลุสุข ภริยาคือ รองศาสตราจารย์ ดารณี พาลุสุข แห่งคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีธิดา 1 คน ขณะนี้กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร. พีรพันธ์ พาลุสุข เรียนชั้นประถมปีที่ 1 - 2 ที่ ร.ร. บ้านช่งแย้ แล้วย้ายไปเรียนชั้น ป.3 - 4 ที่โรงเรียนช่งแย้พิทยา จากนั้นได้รับทุนของฝ่ายคริสตจักร ไปศึกษาต่อชั้นมัธยมที่โรงเรียนวรรณมพิทยาคาร ต.ท่าแร่ อ.เมือง จ.สกลนคร

ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วมาทำงานเป็นอาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปี พ.ศ.2514 ต่อมาได้รับทุนรัฐบาล ฝรั่งเศสไปศึกษาต่อที่ประเทศฝรั่งเศส สำเร็จ Diploma (การทูต) จากสถาบัน I.I.A.P. ปารีส ปริญญาเอก Doctorat de 3 cycle จาก Universite' de Paris II กลับมารับราชการเป็นอาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อเป็นด็อกเตอร์หนุ่มที่มีหัวคิดก้าวหน้า จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2522-2525

เส้นทางการเมือง

ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข เป็นผู้ที่มีแง่คิดมุมมองทางการเมือง เมืองแหลมคม จึงได้รับการผลักดันสนับสนุนจากกลุ่มอาจารย์หนุ่มชาวอีสานในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมี ผศ.เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์ แห่งยโสธร เป็นแกนนำจับกับตัวเขาเองมีความสนใจทางการเมืองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เขาจึงตัดสินใจลาออกจากราชการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร อันเป็นบ้านเกิดในสมัยเลือกตั้ง 18 เมษายน 2526 สังกัดพรรคชาติไทย แต่โชคไม่ดีสอบเกือบผ่าน ยโสธรมี ส.ส. ได้ 3 คน แต่ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ได้อันดับ 4 ด้วยคะแนน 36,144 คะแนน นับว่าสูงทีเดียว สำหรับผู้ที่สมัครครั้งแรก

ชัยชนะย่อมเป็นของผู้ที่พยายาม ในปี พ.ศ.2528 ส.ต.ท. ผอง เดชเสน ส.ส. ยโสธรถึงแก่กรรม ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งซ่อม ผลปรากฏได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แทนตำแหน่งที่ว่าง เป็น ส.ส.หนุ่มอายุ 39 ปีที่มีการศึกษาสูงระดับปริญญาเอกคนแรกของจังหวัดยโสธร การเลือกตั้งครั้งนี้ ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ จากนั้นเขาก็ได้รับเลือกเป็น ส.ส.อีก 3 สมัย รวมเป็น ส.ส.ยโสธร ทั้งหมด 4 สมัย คือ

สมัยที่ 1 เป็นการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจาก ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ได้ถึงแก่กรรม สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

สมัยที่ 2 เป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ยังสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ดังเดิม

สมัยที่ 3 เป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 การเลือกตั้งครั้งนี้เขาได้ย้ายไปสังกัดพรรคประชาชน ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นพรรคเอกภาพ

สมัยที่ 4 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปแบบแบ่งเขตเป็น 2 เขตเลือกตั้ง จ.ยโสธร มี ส.ส.เพิ่มขึ้นอีก 1 คน จากเดิม 3 คนรวมเป็น 4 คน 2 เขตเลือกตั้ง เขตละ 2 คน ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข ได้รับเลือกเป็น ส.ส.เขต 2 อันประกอบด้วย อ.เลิงนกทา อําเภอไทยเจริญ อําเภอกุดชุม อําเภอทรายมูล อําเภอป่าดัว มีการเลือกตั้งลงคะแนนเสียงในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ในครั้งนี้เขาสังกัดพรรคชาติไทย

ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข เป็น ส.ส.ยโสธรคนแรกที่มีบทบาทเด่นในสภา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีการศึกษาดีจากต่างประเทศ จึงได้รับเลือกเป็นกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรในปี 2529 และกรรมการต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531-2538 นอกจากนี้เขายังมีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารพรรค โดยดำรงตำแหน่งดังนี้

- รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ (2528-2529)
- รองเลขาธิการพรรคประชาชน/เอกภาพ (2531)
- รองเลขาธิการพรรคชาติไทย (2538)

ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข เป็น ส.ส.ยโสธรคนแรกที่มีตำแหน่งทางการเมืองสูง และมีบทบาทในระดับประเทศ คือ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรี สํานักนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2547-2548 และในปี 2549 ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีทั้ง 2 สมัยนี้ เขาสังกัดพรรคไทยรักไทย

กลุ่มแกน และเครือข่ายในความสำเร็จ

ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข เป็นผู้มีการศึกษาสูง เป็นลูกชาวบ้าน มีหัวใจก้าวหน้า จึงได้รับแรงศรัทธาสนับสนุนจากหลายกลุ่ม กลุ่มแกนหลัก ๆ คือ

- 1) กลุ่มอาจารย์หนุ่มแห่งรามคำแหง กลุ่มนี้แกนกลางคือ ผศ.เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์ รศ.ดร.พิชญ์ สมพอง เป็นกลุ่มหนุนช่วยในยุคต้นๆ (พ.ศ.2526-2529) ด้วยการรวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นในการเลือกตั้งจากคณาจารย์ชาวอีสาน แห่งรามคำแหง และได้ขอแรงนักศึกษารามคำแหงที่มีภูมิลำเนาในภาคอีสาน ให้ลงไปช่วยเขียนโปสเตอร์ แจกแผ่นปลิว ตลอดจนช่วยเดินจรรยาพว ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ปราศรัยพบปะประชาชนในเขตเลือกตั้ง กิจกรรมของกลุ่มนักศึกษานับเป็นเครือข่ายในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ดีในยุคต้นๆ ต่อมาก็อ่อนกำลังลง
- 2) กลุ่มครูอาจารย์ในสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดยโสธร กลุ่มนี้เป็นกำลังสำคัญในการหาคะแนนเสียงจากชาวบ้านผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง เพราะครูอาจารย์คือผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน ครูจึงเป็นแกนนำในการสนับสนุนโดยประสานเครือข่ายกับกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนิยมยกย่องผู้มีวิชาความรู้ มีการศึกษาสูง ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข จึงมีคุณสมบัติในข่ายนี้

- 3) กลุ่มเครือข่ายและกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น อันได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนญาติพี่น้องโดยเฉพาะเครือข่ายคริสตจักรตามโบสถ์คริสต์ในเขตจังหวัดยโสธร ได้หนุนช่วยอย่างดี
- 4) กลุ่มเครือข่ายพรรคการเมือง นักการเมืองในระดับชาติ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย จึงมีเครือข่ายสัมพันธ์กับบรรดานักการเมือง พรรคการเมืองในระดับชาติ เมื่อมีการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เครือข่ายเหล่านี้จึงเป็นกำลังสำคัญในการหนุนช่วยให้เขาได้รับชัยชนะ

3.2.4 การเลือกตั้งสมัยที่ 5 (27 กรกฎาคม 2529)

1) นายวิสันต์ เดชเสน

เป็น ส.ส.หนุ่มทายาทของ ส.ต.ท.ผอง เดชเสน อดีต ส.ส.ผู้ล่วงลับไปเมื่อ 2528 เมื่อเขาได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.เขามีอายุเพียง 27 ปี เขาเกิดวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2502 ที่บ้านสวาท ต.สวาท อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร บิดาคือ ส.ต.ท.ผอง เดชเสน อาชีพตำรวจ - นักการเมืองศึกษา มารดาชื่อนางสายทอง เดชเสน ประกอบอาชีพธุรกิจเดินรถโดยสารประจำทางเลิงนกทา-อุบลราชธานี ภริยาชื่อนางสุภา เดชเสน ประกอบอาชีพธุรกิจ มีบุตร-ธิดา 3 คน

นายวิสันต์ เดชเสน สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านสวาท อันเป็น ร.ร.ในหมู่บ้านที่เขาเกิด บิดามารดาได้ส่งให้มาศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ ร.ร.สามเสนวิทยาลัย กรุงเทพฯ สำเร็จปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อเป็น ส.ส. แล้วได้หาโอกาสศึกษาเพิ่มเติมระดับปริญญาโทในสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกระดับหนึ่งด้วย

เส้นทางสายการเมือง

นายวิสันต์ เดชเสน เป็น ส.ส.หนุ่มคนหนึ่งของยโสธร ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.ถึง 5 สมัย มากกว่า ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข กล่าวคือ เขาได้รับเลือกตั้ง

- สมัยที่ 1 เลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529
สังกัดพรรคก้าวหน้า
- สมัยที่ 2 เลือกตั้ง 24 กรกฎาคม 2531
สังกัดพรรคชาติไทย
- สมัยที่ 3 เลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535/1
สังกัดพรรคชาติไทย
- สมัยที่ 4 เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544
สังกัดพรรคความหวังใหม่
- สมัยที่ 5 เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548
สังกัดพรรคไทยรักไทย

เป็น ส.ส.หนุ่มที่มีบทบาทในสภาผู้แทนราษฎร โดย

เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณางบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2545 และ 2549 เคยเป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เคยเป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มแกน และเครือข่ายในความสำเร็จ

นายวิสันต์ เดชเสน เป็นตัวแทนของคนหนุ่มรุ่นใหม่ในเขตอำเภอเลิงนกทา เขาได้อาศัยกลุ่ม และเครือข่าย ดังต่อไปนี้

- (1) เครือข่ายเดิมของ ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ผู้เป็นบิดา ซึ่งได้รับเลือกให้เป็น ส.ส.ยโสธร ตั้งแต่การเลือกตั้งสมัยที่ 2 เมื่อ 4 เมษายน 2519 ด้วยคะแนน 25,010 คะแนน และในการเลือกตั้งสมัยที่ 4 เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ก็ได้รับเลือกด้วยคะแนน 49,498 คะแนน ซึ่งในสมัยนั้นพ่อของเขาทำธุรกิจเดินรถประจำทางสายเลิงนกทา-อุบลราชธานี จึงมีทุนทางเศรษฐกิจในการสร้าง-เชื่อมประสานเครือข่ายกับญาติพี่น้อง และแกนนำทั้งหลายให้มาหนุนช่วย เมื่อ ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ได้ล่องลับไป นายวิสันต์ เดชเสน ทายาทผู้ลูกจึงได้มาสานสายใยเดิมของพ่อให้มีความเหนียวแน่น มั่นคง ด้วยทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว จึงไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินความสามารถของนายวิสันต์ เดชเสน ที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

(2) กลุ่มเพื่อนนายวิสันต์ เดชเสน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เมื่อสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิตจากรามคำแหง เขาค้นถิ่นบ้านเกิดเล็งนึกทหาอาศัยเพื่อนๆ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เป็นทนายความ และอาชีพอื่นๆ กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ในเขตเลือกตั้ง เขาได้อาศัยความเป็นลูกพ่อขุนรามคำแหง ผูกประสานกับเพื่อนๆ รามคำแหง เป็นเครือข่ายหนุนช่วย

2) นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร

เกิดวันที่ 1 ตุลาคม 2494 บิดาชื่อน นายฮอง วงษ์ไกร มารดาชื่อนางสนธิ วงษ์ไกร อาชีพทำนา ภรรยาชื่อนางภักดี วงษ์ไกร (สกุลเดิมขันเงิน) อาชีพครูโรงเรียนเอกชน มีบุตรชาย 2 คน บุตรสาว 1 คน นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนบ้านคำแดง ชั้นปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เส้นทางสายการเมือง

นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร เป็น ส.ส.ยโสธรผู้หนึ่งที่ได้รับ ความไว้วางใจจากประชาชนชาวยโสธร เขต 3 เลือกให้เป็นผู้แทน ของพวกเขาถึง 5 สมัย ได้แก่

สมัยที่ 1 เลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 แบบรวมเขต พรรคปวงชนชาวไทย

สมัยที่ 2 เลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 แบบรวมเขต พรรคกิจสังคม

สมัยที่ 3 เลือกตั้ง 2535/2 พรรคกิจสังคม

สมัยที่ 4 เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544 แบบแบ่งเขต
พรรคไทยรักไทย

สมัยที่ 5 เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 แบบแบ่งเขต
พรรคไทยรักไทย

กลุ่มแกนและเครือข่ายในความสำเร็จ

ให้นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร ได้รับเลือกตั้งให้เป็น ส.ส.
หลายสมัยมีมากมายหลายกลุ่ม ได้แก่

- (1) กลุ่มเครือข่ายสื่อสารมวลชนด้านวิทยุ นายวิฑูรย์
วงษ์ไกร เป็นหัวหน้าสถานีวิทยุ จ.ส.4 ยโสธร เป็น
นักจัดรายการวิทยุที่มีมิตรรักแฟนเพลง ชาวบ้าน
ทั่วไปรู้จัก โฆษกวิทยุ จ.ส. 4 จัดให้มีประกวด
นักร้องลูกทุ่ง ภายใต้การสนับสนุนของครีมไข่มุก
กวนอิม ของคุณประจวบ จำปาทอง ผู้โด่งดังทาง
ด้านการปั้นดารานักร้องลูกทุ่งเสียงทอง ชาวบ้าน
จะนิยมชมชอบเมื่อมีรายชื่อตนเองและลูก-หลาน
ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง คนหนุ่มสาวจะ
รู้จักติดตามเพื่อเข้าประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง

3.2.5 การเลือกตั้งสมัยที่ 6 (13 กันยายน 2535)

1) นายสมบุรณ์ ทองบุราณ

เกิดวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2499 ที่บ้านกุดใจ
ต.สวาท อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร เป็นบุตรนายอ่วม-นางสังวาล

ทองบุราณ บิดา-มารดามีอาชีพทำนา ภรรยาชื่อนางวรปกรณ
ทองบุราณ อาชีพรับราชการเป็นพยาบาล โรงพยาบาลยโสธร มี
บุตร-ธิดา 2 คน ภูมิลำเนาเดิมของภริยาอยู่ อ.ระโนด จ.สงขลา

นายสมบุรณ์ ทองบุราณ สำเร็จการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาที่ โรงเรียนบ้านกุดใจด อำเภอลำดวน จังหวัด
ยโสธร ระดับมัธยมศึกษาจาก ร.ร.มุกดาหาร อำเภอมือทอง จังหวัด
มุกดาหาร สำเร็จปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง และปริญญาตรีนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์ ปริญญาโทการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปริญญาโทนิติศาสตรมหา
บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เส้นทางสู่ความสำเร็จทางการเมือง

นายสมบุรณ์ ทองบุราณ ก่อนได้รับเลือกเป็น ส.ส. เคย
เป็นสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) เขตอำเภอลำดวน 2 ปี คือระหว่าง
ปี พ.ศ.2533-2534 เขาเป็นลูกชาวนาที่เป็นนักสู้เพื่อมวลชนผู้ยากไร้
ผู้หนึ่งที่มีฝีปากคมคายกล้า ปราศรัยจับหัวใจผู้ฟัง เป็น
นักเคลื่อนไหวต่อสู้พิทักษ์สิทธิปกป้องสิ่งแวดล้อม เพื่อบ้านเกิด
รักความเป็นธรรม ในสมัยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขาเป็นแกนนำ
ในการต่อสู้ กรณีพิพาทเรื่องฝายห้วยสะแบก อำเภอลำดวน จน
ตัวเองถูกจับเข้าคุก เขาได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังธรรม ร่วม
เคลื่อนไหวตามต่อสู้ตามแนวทางสันติวิธีมาตลอด จนชาวบ้านรู้จัก
ว่าเป็นนักสู้เพื่อมวลชนคนยากผู้หนึ่งของจังหวัดยโสธร จึงไม่แปลก
ที่นายสมบุรณ์ ทองบุราณ ได้รับเลือกให้เป็น ส.ส.ยโสธรด้วย
คะแนนเสียงสูงถึง 66,466 คะแนน ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่

13 กันยายน 2535 หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า 35/2 เนื่องจากในปี พ.ศ.2535 มีการเลือกตั้ง 2 ครั้ง

ในยุคสมัยที่เขาเป็น ส.ส.ในสภา ก็เป็น ส.ส.ยโสธร ผู้หนึ่งที่มีผลงานเพื่อสาธารณปรากฏออกมาอยู่เสมอ เขาเป็น หัวหอกคนหนึ่งในการร่วมยกร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร เป็นแกนนำคนสำคัญในการยกย่างพระราชบัญญัติ องค์การ ปกครองท้องถิ่น

กลุ่มแกน และเครือข่ายในความสำเร็จ

เครือข่ายที่หนุนช่วย นายสมบุญณ์ ทองบุราณ เป็น ส.ส.ยโสธร คนเดียวที่เมื่อพ้นจากสภาการเมือง ส.ส. แล้วลงสมัคร สมาชิกวุฒิสภาก็ได้รับความไว้วางใจเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก ชุดแรกของจังหวัดยโสธร เขามีเครือข่ายหรือเทคนิคกลวิธีในการ หาคะแนนเสียงดังนี้

- (1) ใช้เครือข่ายประชาชนในพื้นที่ทุกพื้นที่โดยมีแกน นำที่มีหัวก้าวหน้า กระจายข่าวคุณสมบัติที่เด่นดี เป็นผู้รักความยุติธรรม ต่อสู้เพื่อส่วนรวม และ มวลชนผู้เสียเปรียบของนายสมบุญณ์ ทองบุราณ ให้ประชาชนได้รับทราบ และบอกต่อๆ กันไป จากปากต่อปาก ชื่อเสียงของเขาจึงเป็นที่รู้จักกัน อย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชนทั้งเขตจังหวัด
- (2) ใช้กลวิธีปราศรัยหาเสียงให้ได้มากที่สุดทั่วประเทศ เนื่องจากนายสมบุญณ์ ทองบุราณเป็นนักพูด ฝีปากคม คารมกล้า เมื่อเขาพูดจาปราศรัย

ประชาชนทั่วไปจะพากันให้ความเชื่อถือ การเป็นนักพูดที่ดี จึงเป็นคุณสมบัติเด่นของนายสมบุรณ์ทองบุราณ ให้เข้าได้รับความไว้วางใจเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และยังส่งผลต่อการได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อมาในปี พ.ศ.2543 นับเป็น ส.ส.คนเดียวของยโสธรที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากมายเช่นนี้

2) นายรัชชัย ศรีลาภ

เกิดวันที่ 24 มกราคม 2499 เป็นบุตรของนายเถลิง-นางทองใบ ศรีลาภ ณ จังหวัดร้อยเอ็ด เขาสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่ ร.ร.บ้านคู อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาที่ ร.ร.ร้อยเอ็ดวิทยา อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากวิทยาลัยเทคนิค จ.ร้อยเอ็ดปริญญาตรี รัฐศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ และปริญญาโท รัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภรรยาชื่อ นางทองใบ ศรีลาภ รับราชการครู ภูมิลำเนาเดิมของภริยาอยู่ที่ จ.ร้อยเอ็ด มีบุตรธิดา 3 คน

เส้นทางการเมือง

นายรัชชัย ศรีลาภ ก่อนได้รับเลือกเป็น ส.ส.ยโสธร เขาเคยทำงานอยู่ฝ่ายช่าง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทยโสธร ซึ่งงานช่าง รพช. จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสำหรับหมู่บ้านชนบท นั่นคือถนน-สะพาน-ไฟฟ้า-แหล่งน้ำ ตลอดงานส่งเสริมอาชีพ ด้วยบุคลิกลักษณะที่เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี ชื่อเสียงของนายรัชชัย ศรีลาภ จึงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในวงกว้าง

ทั้งจังหวัดยศโสธร เขาจึงได้รับการชักชวนจากนายสมบุญรณ
ทองบุราณให้ลงสู่นอนสายการเมือง โดยสมัครรับเลือกตั้งในสังกัด
พรรคประชาธิปัตย์ ในสมัยที่นายรัชชัย ศรีลาภ อยู่ในสภาผู้แทน
ราษฎรก็ได้ทำหน้าที่คณะกรรมการธิการแปรงบประมาณประจำปี
พ.ศ.2535

กลุ่มแกนและเครือข่ายในความสำเร็จ

กลุ่มและเครือข่ายที่นายรัชชัย ศรีลาภ ใช้เพื่อชัยชนะ
ในการเลือกตั้งมีหลายกลุ่มเช่น

- (1) กลุ่มเครือข่ายแม่บ้าน รพช. ซึ่งมีภรรยาของนาย
รัชชัย ศรีลาภ เป็นแกนนำ เชื่อมประสานกับ
กลุ่มสตรีแม่บ้านในชนบท ในด้านการส่งเสริม
อาชีพ เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว นายรัชชัย
ศรีลาภ ก็เป็นช่างของ รพช. จึงหนุนช่วยประสาน
เครือข่ายได้เหนียวแน่นขึ้น
- (2) เครือข่ายการเมืองระดับชาติโดยพรรค
ประชาธิปัตย์ได้ส่งทีมงานระดับชาติลงไป
ช่วยระดมทรัพยากรทุกฝ่าย หนุนช่วยเต็มที่ จน
นายรัชชัย ศรีลาภ ได้คะแนนมาเป็นอันดับสาม
คือ 42,383 คะแนน

3.2.6 การเลือกตั้งสมัยที่ 9 (2 กรกฎาคม 2538)

ในสมัยนี้การเลือกตั้งได้แบ่งเป็น 2 เขต มี ส.ส.ได้
เขตละ 2 คน เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอ
มหาชนะชัย อำเภอค้อวัง เขต 2 ได้แก่ อำเภอเลิงนกทา อำเภอ

ไทยเจริญ อำเภอกุศชุม อำเภอป่าดิว อำเภอทรายมูล

ส.ส.ยโสธรเขต 1 คือ

1) นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต

เกิดวันที่ 12 กันยายน 2492 ณ บ้านหมู 4 ต.ฟ้าหยาด อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร เป็นบุตรนายสระคาม-นางท่อน คานเขต อาชีพค้าขาย ภรรยาชื่อนางวณี คานเขต เป็นชาวกรุงเทพฯ มีบุตร 2 คน ภรรยาทำธุรกิจการค้า ประวัติการศึกษา ระดับประถมศึกษาโรงเรียนฟ้าหยาด ระดับมัธยมศึกษา ร.ร.เบญจมะมหาราช จ.อุบลราชธานี การศึกษาระดับอุดมศึกษา สำเร็จปริญญาตรีด้านพลศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เส้นทางการเมือง

นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต ส.ส.หนุ่มรูปหล่อ ดาราภาพยนตร์ เข้าสู่เส้นทางการเมืองด้วยการชักนำของนายบรรหาร ศิลปะอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย เขาได้รับเลือกเป็น ส.ส.ยโสธร 4 สมัย ได้

สมัยที่ 1 เลือกตั้ง 2 กรกฎาคม 2538 แบบแบ่งเขต พรรคชาติไทย

สมัยที่ 2 เลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539 แบบแบ่งเขต พรรคความหวังใหม่

สมัยที่ 3 เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544 แบบแบ่งเขต พรรคความหวังใหม่

สมัยที่ 4 เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 แบบแบ่งเขต พรรคไทยรักไทย

ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง ส.ส.ในสภาผู้แทนราษฎร นาย
รณฤทธิชัย คานเขตได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการกีฬา ปี
2538, 2544, 2548 และคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ ในปี พ.ศ.
2539

กลุ่ม และเครือข่ายที่ประสานหนุนนำไปสู่ชัยชนะของ
ส.ส.รณฤทธิชัย คานเขต มีหลายกลุ่ม อาทิเช่น

- (1) กลุ่มเพื่อนดาราศิลปินนักแสดง นายรณฤทธิชัย
คานเขต เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี อ่อนน้อมถ่อม
ตน มีเพื่อนศิลปินอยู่ในวงการนักแสดง
ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์มากมาย หลายคนได้
อาสาสมัครลงมาช่วยเขาโฆษณาหาเสียง เดิน
พบปะกับประชาชนในเขตเลือกตั้ง คำนิยมของ
ประชาชนในเขตชนบทก็ให้เกียรติยกย่องนิยมชม
ชอบดารานักแสดงอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว คะแนน
นิยมของเขาจึงสูงอยู่ในอันดับหนึ่งเสมอมานับตั้ง
แต่มีการแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (2) กลุ่มญาติพี่น้อง-เพื่อนในเขตพื้นที่ โดย
บุคลิกภาพส่วนตัวนายรณฤทธิชัย คานเขต เป็น
คนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นดารารูปหล่อ จริใจ พบ
ง่าย ทั้งครั้งที่ทีมงานบุญประเพณีเขาจะต้องเข้าไป
มีส่วนร่วม การพูดจาภาษาถิ่นอีสานจึงเป็นเสน่ห์
ในการประสานสัมพันธ์กับบรรดาผู้นำท้องถิ่น
ส.อบต.นายก อบต. ส.จ. เป็นเครือข่ายหนุนช่วย

(3) กลุ่มการเมืองระดับชาตินายรณฤทธิชัย คานเขต เป็น ส.ส. ยโสธร ผู้หนึ่งที่มีเครือข่ายประสานกับ พรรคการเมือง ตลอดจนนักการเมืองระดับชาติได้ดี ผลงานที่ประจักษ์คือเขาสามารถเจรจาแปร ญัตติงบประมาณในการก่อสร้าง ถนนหนทาง บ่อน้ำ ชลประทาน ตลอดจนสาธารณูปโภคอบ ทุกอย่างให้มาลงในเขตพื้นที่เลือกตั้งได้เป็นส่วน มาก ผลงานรูปธรรมอันนี้ส่งผลต่อคะแนนเสียง สันนิษฐานเขาให้ได้รับเลือกตั้งมาตลอด

2) นายแพทย์สุทธิชัย จันทรอารักษ์

ส.ส.ยโสธรเขต 1 เกิดวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2501 ที่บ้านหนองบอนแดง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี เป็นบุตรของนายทองฮ้อย-นาง กิมฮ้อย จันทรอารักษ์ อาชีพค้าขาย ภรรยาชื่อ นางพรรณทิพย์ จันทรอารักษ์ อาชีพธุรกิจการแพทย์ น.พ.สุทธิชัย จันทรอารักษ์ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่ ร.ร.บ้านบอนแดง และชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบ้านบึง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แพทยศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เส้นทางสู่ถนนการเมือง

นายแพทย์สุทธิชัย จันทรอารักษ์ ได้รับการชักนำ ชักชวนเข้าสู่การเมืองจากนายสุชาติ ต้นเจริญ แกนนำทางการเมืองคนสำคัญของพรรคความหวังใหม่ในยุคนั้น เขาได้รับการเลือกตั้งให้เป็น ส.ส. 2 สมัย คือ

สมัยที่ 1 เลือกตั้ง 6 มกราคม 2544 แบบแบ่งเขต
พรรคความหวังใหม่

สมัยที่ 2 เลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 แบบแบ่งเขต
พรรคไทยรักไทย

ในสมัยที่ น.พ.สุทธิชัย จันทรอารักษ์ ดำรงตำแหน่ง
ส.ส. ยโสธรเขต 1 ได้รับความไว้วางใจให้เป็นคณะกรรมการการ
คลังของสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. 2544

กลุ่มแกนและเครือข่ายในความสำเร็จ

กลุ่มเครือข่ายที่หนุนช่วย น.พ.สุทธิชัย จันทรอารักษ์
มีอยู่มากมายหลายกลุ่ม อาทิเช่น

- (1) กลุ่มข้าราชการ เนื่องจาก น.พ.สุทธิชัย จันทรอารักษ์
เคยรับราชการเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาล
ยโสธรอยู่หลายปี จึงรู้แบบแผนธรรมเนียมของ
ข้าราชการได้ดี การยกย่องให้เกียรติแพทย์อยู่ใน
ระดับสูง เขาจึงรู้จักคุ้นเคยกับหัวหน้าส่วนราชการ
ในจังหวัดยโสธรเป็นอย่างดี
- (2) กลุ่มธุรกิจพ่อค้าสมาคมต่างๆ ในตัวเมืองยโสธร
น.พ.สุทธิชัย จันทรอารักษ์ ในสมัยรับราชการ
เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลยโสธร ก็ใช้เวลา
หลังราชการเปิดคลินิกทำการตรวจรักษาโรคอยู่
หลายปี เมื่อลาออกจากราชการก็มาเปิด
โรงพยาบาลรวมแพทย์ อันเป็นโรงพยาบาล
เอกชนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของ จ.ยโสธร เขาได้

ทำธุรกิจการรักษายาบาลอยู่หลายสิบปี ก่อน
ตัดสินใจลงสมัคร ส.ส. ดังนั้นจึงมีเครือข่าย
นักธุรกิจในตัวจังหวัดยโสธรกว้างขวาง

- (3) กลุ่มแกนนำประชาชนในเขตพื้นที่โดยเฉพาะผู้นำ
ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา น.พ.สุทธิชัย จันท์อารักษ์
เป็นผู้หนึ่งที่ใช้ยุทธวิธีการทำบุญ ตักบาตรกับ
พระสงฆ์ในตอนเช้าตรู่ จึงมีโอกาสพบปะกับ
ประชาชนในเขตเลือกตั้งมาก และได้รับการ
ยกย่องว่าเป็นผู้มีใจบุญกุศล
- (4) กลุ่มการเมืองพรรคการเมืองในระดับชาติ ใน
สมัยที่ น.พ.สุทธิชัย จันท์อารักษ์ ลงสมัครรับ
เลือกตั้งนั้น พรรคการเมืองที่เขาสังกัดจะกุม
อำนาจทางการเมือง คือเป็นรัฐบาล จึงเป็นการ
ง่ายที่จะประสานกับกลุ่มข้าราชการระดับสูงของ
จังหวัดในการประสานเครือข่ายการสนับสนุน

3) นายสฤษดิ์ ประดับศรี (ส.ส.ยโสธรเขต 2)

นายสฤษดิ์ ประดับศรี เกิดวันที่ 19 กันยายน 2504 ที่
บ้านสวาท ต.สวาท อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร เป็นบุตรของนายบุญ-
นางลำไย ประดับศรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ภรรยาชื่อนาง
ปัทมา ประดับศรี ภูมิลำเนาเดิมอยู่เลิงนกทา มีบุตร-ธิดา 3 คน
นายสฤษดิ์ ประดับศรี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ที่
ร.ร.บ้านสามแยก อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร และมัธยมศึกษาที่
ร.ร.เซ็นต์จอร์จ กรุงเทพฯ

เส้นทางสายการเมือง

นายสฤกษ์ดี ประดับศรี ก่อนได้รับเลือกเป็น ส.ส. ยโสธร เขต 2 เขาเคยเป็นกรรมการสุขาภิบาลเมืองนงา ตั้งแต่ พ.ศ.2529-2533 และเป็นสมาชิกสภาจังหวัดยโสธรเขตเมืองนงา ตั้งแต่ปี 2533-2538 เป็นการเดินทางสายการเมืองที่เติบโตมาตามลำดับ เขาได้รับเลือกเป็น ส.ส.ยโสธร 2 สมัย คือ

สมัยที่ 1 เมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 แบ่งเขต
พรรคความหวังใหม่

สมัยที่ 2 เมื่อ 17 พฤศจิกายน 2539 แบ่งเขต
พรรคความหวังใหม่

กลุ่มแกนและเครือข่ายในความสำเร็จ

กลุ่มและเครือข่ายที่สนับสนุนให้ได้รับเลือกตั้งมีหลายกลุ่ม

กลุ่มเครือข่าย นายสฤกษ์ดี ประดับศรี บิดา-มารดา ประกอบอาชีพธุรกิจในอำเภอเมืองนงา ภริยาก็คือชาวอำเภอเมืองนงา จึงมีกลุ่มเครือข่าย ทั้งในวงธุรกิจ และกลุ่มสังคม หรือกลุ่มผลประโยชน์ตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตเลือกตั้งหนุนช่วยกลุ่มพรรคการเมืองในระดับชาติ นายสฤกษ์ดี ประดับศรี ได้รับเลือกเป็น ส.ส. ในขณะที่พรรคที่เขาสังกัด คือ พรรคความหวังใหม่ร่วมเป็นรัฐบาล ดังนั้นเครือข่ายอำนาจรัฐจึงมีส่วนหนุนช่วยให้เขาได้รับชัยชนะ

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

สรุป อภิปรายผลข้อค้นพบ

จากการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์บุคคลให้ข้อมูลใน
ท้องถิ่นพอสรุป และอภิปรายผล นักการเมืองถิ่นยโสธร ได้ดังนี้

4.1 นักการเมืองถิ่นยโสธร ที่เคยได้รับเลือกตั้ง

นักการเมืองถิ่นยโสธรที่เคยได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร (ดูรายละเอียดในตาราง 3.1) เมื่อจำแนกตาม
ภูมิภาคซึ่งบางคนอาจมีคุณสมบัติจัดเข้าได้หลายกลุ่ม แต่พอจะ
สามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

4.1.1 กลุ่มนักสื่อสารมวลชน

นักการเมืองในกลุ่มนี้ ได้แก่ นายอุดร ทองน้อย, นายประยงค์ มุลสาร นางอุบล บุญญชโลธร และนายวิฑูรย์ วงษ์ไกร สำหรับนายอุดร ทองน้อย และนายประยงค์ มุลสาร เป็นนักเขียนมีผลงานทั้งงานเขียนหนังสือเล่มขนาดกระเป๋า (Pocket book) และงานเขียนบทความในหนังสือพิมพ์ นายประยงค์ มุลสาร เป็นสื่อมวลชนผู้มีแนวคิดก้าวหน้า เป็นบัณฑิตทางกฎหมายที่เสนอแ่งคิดมุมมองที่แหลมคมเพื่อผลประโยชน์ของมวลชนผู้ด้อยโอกาส

นางอุบล บุญญชโลธร ปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว เป็น ส.ส.หญิงคนแรก และคนเดียวของจังหวัดยโสธรที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เขาเป็นผู้เช่าเวลาสถานีวิทยุกระจายเสียงในยโสธรเกือบทุกสถานี ด้านทุนทางการเงินสูง และชาวบ้านทั่วไปรู้จักผ่านทางสถานีวิทยุนางอุบล บุญญชโลธร จึงมีคะแนนเสียงสนับสนุนให้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.อย่างท่วมท้น

สำหรับนายวิฑูรย์ วงษ์ไกรนั้น เป็นสื่อมวลชนด้านวิทยุกระจายเสียง ชาวบ้านรู้จักในนาม “โฆษกวิทยุ จส.4” เป็นนักจัดรายการ เป็นหัวหน้าสถานีวิทยุ จส.4 มีการจัดประกวดนักร้องลูกทุ่งภายใต้การสนับสนุนของครีมไข่มุก “กวนอิม” นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร ได้ใช้ความเป็นนักสื่อสารมวลชนด้านวิทยุกระจายเสียง จนชาวบ้านรู้จักกันทั่วไป จึงเป็นการง่ายที่จะใช้เครือข่ายนี้หาคะแนนเสียงสนับสนุน

4.1.2 กลุ่มครู อาจารย์ ข้าราชการเก่า และนักกฎหมาย

นักการเมืองถิ่นยโสธรในกลุ่มนี้ได้แก่ ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข ส.ส.ยโสธร 4 สมัย นายสุทิน ใจจิตร, นายสาทร ไกรศรีวรรณนะ, นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์, นายรัชชัย ศรีลาภ, ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข เคยเป็นอาจารย์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เคยเป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นทั้งนักกฎหมาย เป็นข้าราชการ เป็นอาจารย์ก่อนลาออกมาลงสมัคร ส.ส.ความเป็นครุนักวิชาการทางกฎหมายจึงได้รับแรงศรัทธาจากครู-อาจารย์ในจังหวัดยโสธร ส่วนนายสุทิน ใจจิตร เคยเป็นครูโรงเรียนศรีธรรมวิทยา มีบทบาทในการวิ่งเต้นต่อสู้ เรียกร้อง ให้แยกจังหวัดยโสธรจากจังหวัดอุบลราชธานี นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์ ก็เป็นทนายความ นายสาทร ไกรศรีวรรณนะ เคยรับราชการเป็นศึกษาธิการจังหวัดยโสธร จึงมีสายสัมพันธ์กับเครือข่ายครู-อาจารย์โรงเรียนต่างๆ ใน จ.ยโสธร นายรัชชัย ศรีลาภ เคยรับราชการเป็นช่างในสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดยโสธร พล.อ.อ.จรรยา เพ็ญวุฒิกัญจน์ เป็นนายทหารอากาศ ลูกเลิงนกทา เมื่อเกษียณราชการจากทหารอากาศแล้ว มาสมัครเป็น ส.ส.ยโสธร เขต 2 และประสบผลสำเร็จ

4.1.3 กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และนักธุรกิจ

ส.ส.ยโสธรในกลุ่มนี้จะเคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน และหลายคนเป็นนักธุรกิจด้วย ส.ส.ในกลุ่มนี้มีหลายคน เช่น

1) ส.ต.ท. ผอง เดชเสน เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี (สมัยนั้น) สังกัดอำเภอเลิงนกทา ทำธุรกิจเดินรถ

โดยสารประจำทางเลิงนกทา-อุบลราชธานี เลิงนกทา-ยโสธร

2) นายวิญญู ยุพฤทธิ์ เคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองยโสธร ทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

3) นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดยโสธร ทำธุรกิจเกี่ยวกับรับเหมาก่อสร้าง เอเยนต์จำหน่ายรถยนต์มาสด้า และรถจักรยานยนต์ฮอนด้าในจังหวัดยโสธร

4) นายประยุทธ นิจนินชัย เคยเป็นรองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองยโสธร และทำธุรกิจโรงงานเส้นหมี่ขายส่งทั่วไป

5) นายวิสันต์ เดชเสน เป็นนักธุรกิจที่รับช่วงกิจการเดินรถต่อจาก ส.ต.ท. ผอง เดชเสน บิดาผู้ล่วงลับไปแล้ว

6) นายสฤษดี ประดับศรี เคยเป็นกรรมการสุขาภิบาลเลิงนกทา และเป็นสมาชิกสภาจังหวัดยโสธร เขตอำเภอเลิงนกทา

4.2 เครือข่ายความสัมพันธ์ ของนักการเมืองในจังหวัดยโสธร

นักการเมืองถิ่นยโสธรที่มีเครือข่ายสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติมีอยู่หลายคน เช่น

1) ส.ต.ท. ผอง เดชเสน กับนายวิสันต์ เดชเสน มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตใกล้ชิด กล่าวคือ ส.ต.ท. ผอง เดชเสนเป็นบิดาของนายวิสันต์ เดชเสน เมื่อ ส.ต.ท. ผอง เดชเสน ถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2528 นายวิสันต์ เดชเสนก็ลงสมัคร ส.ส. โดยใช้ฐานเสียงของบิดา และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.ยโสธรสมัยแรกในปี พ.ศ.2529 และได้รับชัยชนะเลือกให้เป็น ส.ส. ถึง 5 สมัย

2) พล.อ.อ. จรุญ เพ็องวุฒิกาญจน์ ได้รับเลือกเป็น ส.ส.เขต 2 ในสมัยเลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539 โดยอาศัยเครือข่ายลูกผู้ไท ในเขต อ.เลิงนกทา และอ.กุดชุม มีชาวไทยเชื้อสายผู้ไทอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเครือข่ายญาติพี่น้องแบบนี้เป็นเครือข่ายในแนวขนาน หรือแนวราบ/แนวนอน เป็นความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ ที่ได้ผลในกรณีที่ไม่ใช่ญาติแนวตั้ง หรือญาติทางสายโลหิตเป็นคู่แข่ง

4.3 บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ ในการสนับสนุนนักการเมืองถิ่น ยโสธร

กลุ่มผลประโยชน์ในที่นี่จะกล่าวถึง กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมวัฒนธรรม และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เฉพาะกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง นั้นในส่วนที่เป็นพรรคการเมืองจะแยกกล่าวอีกต่างหาก ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มการเมืองระดับเทศบาล อบจ.

4.3.1 กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

มีบทบาทต่อนักการเมืองถิ่นยโสธรค่อนข้างสูง กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีเครือข่ายสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน สจ.ในแต่ละอำเภอจะเป็นแกนนำหลักของเครือข่ายเชื่อมประสานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) หมู่บ้านละ 2 คน ส.ส.ทุกคน

ต้องเชื่อมกับ นายก อบจ. ให้นายก อบจ. เป็นเครือข่ายใกล้เคียงติดสนิทสนม (Intimate network) เครือข่ายระดับรอง (Effective network) คือบรรดา สจ. ในแต่ละเขต และเครือข่ายขยาย (Extended network) คือนายก อบต. และส.อบต.

นักการเมืองถิ่นยโสธรบางคน เช่น นายวิญญู ยุพฤทธิ์ นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ นายประยูทธ นิจนานิชย์ นายแพทย์สุทธิชัย จันทรอาร์ักษ์, ยังมีกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองยโสธร สมาชิกสภาเทศบาล เมืองยโสธร เป็นเครือข่ายสนับสนุนอีกด้วย

4.3.2 กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ส่วนมากจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการ เช่นบริษัทเอกชน สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเหล่านี้จะตั้งอยู่ในเขตอำเภอที่มีประชากรมาก ซึ่งได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอเลิงนกทา ในเขตเลิงนกทา กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจก็จะเลือก ส.ส.ที่เป็นตัวแทนของพวกเขา เช่น ในยุคปี 2519-2528 ได้แก่ ส.ต.ท. ผอง เดชเสน เป็นตัวแทนของกลุ่ม ต่อจากนั้นก็เลือก นายวิสันต์ เดชเสน เป็นตัวแทนของกลุ่มเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในขณะที่เขตเทศบาลเมืองยโสธรอันถือว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจังหวัด ก็มี ส.ส.ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น ในปีเลือกตั้ง 2522 ตัวแทนกลุ่มคือ นายวิญญู ยุพฤทธิ์ ในปีเลือกตั้ง 2526 ส.ส. ตัวแทนกลุ่ม คือ นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ ในปีเลือกตั้ง 2538-2539 ส.ส.ตัวแทนกลุ่มคือ นายประยูทธ นิจนานิชย์ ตั้งแต่ พ.ศ.2544 เป็นต้นมา ตัวแทนของกลุ่มที่เป็น ส.ส. คือ นายแพทย์สุทธิชัย จันทรอาร์ักษ์

4.3.3 กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมวัฒนธรรม

กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมวัฒนธรรมในจังหวัดยโสธรที่ค่อนข้างจะจึรังยั่งยืน มีกิจกรรมต่อเนื่อง และมีอยู่ในเขตอำเภอใหญ่ๆ โดยเฉพาะ อ.เมืองยโสธร ได้แก่ กลุ่มสโมสรโรตารี กลุ่มสโมสรไลออนส์ ซึ่ง ส.ส.ในเขต อ.เมืองยโสธร ทุกคนใช้เครือข่ายเหล่านี้เป็นแกนนำในการสนับสนุน นอกจากนี้แต่ละหมู่บ้านมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กระทรวงมหาดไทย ก็มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) กรมพัฒนาที่ดินก็มีหมอดินประจำหมู่บ้าน ผู้สมัคร ส.ส.ทุกคนใช้กลุ่มเหล่านี้เป็นแกนนำในการประสานเครือข่ายสายวัดมีกลุ่มสมาชิกของยุวพุทธิกสมาคมสาขาจังหวัดยโสธร ผู้ใช้กลุ่มแกนจังหวัดในยุคแรกๆ ได้แก่ นายประยงค์ มูลสาร นายวิญญู ยุพฤทธิ์ และนายแพทย์สุทธิชัย จันทร์อารักษ์ ต่อมาผู้สมัคร ส.ส.ทุกคนต่างก็ใช้เครือข่ายสายวัดเป็นแกนทั้งสิ้น

4.4 บทบาทของพรรคการเมือง ในการสนับสนุนสัมพันธ์กับ นักการเมืองถิ่นยโสธร

จากข้อมูลการเลือกตั้งชี้ให้เห็นว่าพรรคการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งในการเมืองถิ่นยโสธรประกอบด้วย

- 1) พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
- 2) พรรคเกษตรสังคม
- 3) พรรคประชาธิปไตย
- 4) พรรคธรรมสังคม

- 5) พรรคกิจสังคม
- 6) พรรคเสรีธรรม
- 7) พรรคสยามประชาธิปไตย
- 8) พรรคชาติไทย
- 9) พรรคก้าวหน้า
- 10) พรรคปวงชนชาวไทย
- 11) พรรคประชาชน
- 12) พรรคพลังธรรม
- 13) พรรคความหวังใหม่
- 14) พรรคไทยรักไทย

พรรคที่ได้รับความนิยม 5 ลำดับแรก ได้แก่ ไทยรักไทย ความหวังใหม่ กิจสังคม ประชาธิปัตย์ การเรียงลำดับนี้ เรียงตามจำนวน ส.ส. ในสังกัดที่ได้รับเลือกในสมัยเลือกตั้ง 2518 ถึง 2549 เป็นที่น่าสังเกตว่า การเลือกพรรคของประชาชนชาวไทยโศกเศร้ามักเปลี่ยนไปตามกระแสนิยม โดยเฉพาะพรรคที่เป็นรัฐบาลและส.ส. นักการเมืองถิ่นโยธินธรผู้ได้รับเลือกหลายสมัยก็จะเปลี่ยนย้ายพรรคไปสังกัดพรรคที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศเกือบทั้งนั้น (ดูตารางที่ 3.1)

ในการเชื่อมประสานกับพรรคการเมืองระดับชาติของนักการเมืองถิ่นโยธินธรนั้นมีสายใยเชื่อมประสานกันมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มคือ พ.ศ.2518 นายอุดร ทองน้อย นายประยงค์ มูลสาร แห่งพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยก็เป็นแกนนำในระดับแนวหน้าของพรรค

สมัยการเลือกตั้ง 22 เมษายน พ.ศ.2522 นายวิญญู ยุกุพททธิ ส.ส.สมัยนั้น ก็มีสายสัมพันธ์อันดีกับนายบุญยั้ง นันทภาวิวัฒน์ หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ในยุคการเลือกตั้งซ่อม ปี พ.ศ.2528 ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ได้รับเลือกแทน ส.ต.ท.ผอง เดชเสน ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข ก็มีตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการ พรรคชาติไทย และเมื่อย้ายมาอยู่พรรคประชาธิปัตย์ ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ก็มีตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการพรรคเช่นกัน ดังนั้น ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข จึงเป็นแกนนำเชื่อมประสานกับพรรคในระดับ ชาติให้ลงมาช่วยสนับสนุนบรรดา ส.ส.ในทีมของยโสธร กิจกรรม การเชื่อมประสานเครือข่ายกับพรรคการเมืองในระดับชาตินี้ เมื่อย้ายสังกัดพรรคไปอยู่กับพรรคความหวังใหม่ ดร.พีระพันธ์ พาลุสุข ก็เชื่อมประสานกับนายสุชาติ ตันเจริญ แกนนำคนสำคัญของพรรคให้เป็นฐานสนับสนุนทางเศรษฐกิจแก่ ส.ส.เขตต่างๆ ทั้ง 4 เขตของจังหวัดยโสธร สายสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์นี้ได้สืบทอดมา จนกระทั่งปัจจุบัน คือเมื่อยุบพรรคความหวังใหม่มารวมกับพรรค ไทยรักไทย ส.ส.ยโสธรทั้ง 4 เขต ก็ยังสังกัด “ค่ายบ้านริมน้ำ” ของนายสุชาติ ตันเจริญ เหมือนเดิม ซึ่งปรากฏการณ์ “มุ้งเล็ก ในมุ้งใหญ่” (Political factions in political party) มีให้เห็น อยู่เกือบทุกพรรคการเมืองของสังคมไทย

4.5 กลวิธีที่ใช้ในการหาเสียง

นักการเมืองถิ่นยโสธรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มักใช้ เทคนิควิธีการหาเสียงที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพอประมวลได้ ดังนี้

4.5.1 การปราศรัย มีทั้งการปราศรัยใหญ่ ปราศรัยย่อย และปราศรัยแบบจรรยา ในการปราศรัยใหญ่พรรคการเมืองต้นสังกัดจะลงมาช่วย ถ้าหัวหน้าพรรคมาไม่ได้ก็มีกรรมการบริหาร พรรคระดับรองลงมา หรือหัวหน้าทีมสำหรับภูมิภาคนั้นๆ หรือหัวหน้าทีมจังหวัดนั้นๆ ไปปราศรัยช่วย ส่วนปราศรัยย่อยนั้นแต่ละคนจะมีรถติดเครื่องขยายเสียงเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่างๆ หากมีเทศกาล งานบุญประเพณีก็จะถือโอกาสปราศรัยหาเสียงไปด้วย สำหรับการปราศรัยแบบจรรยา นั้นจะมีแกนนำแต่ละหมู่บ้านรวมกลุ่มไว้ให้บางกลุ่ม 5-10 คน เมื่อผู้สมัครไปถึงที่หมายก็จะปราศรัยพูดคุยด้วย ส.ส. ผู้ที่ใช้กลวิธีปราศรัยแบบจรรยา ก็มีหลายคน เป็นต้นว่า ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข, นายอุดร ทองน้อย, นายประยงค์ มูลสาร, นายสมบุญ ทองบุราณ

4.5.2 การช่วยเหลืออุปถัมภ์ในรูปแบบต่างๆ แล้วแต่สถานการณ์แวดล้อม หรือวัฒนธรรมชุมชน เช่น นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร จะให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสตามชุมชน เป็นต้นว่า กลุ่มคนชรา กลุ่มสตรี กลุ่มพวกรู้สึกว่าไม่ปลอดภัย รักษา คำนับ งานบริการสวัสดิการสังคม นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร มีรถบริการรับ-ส่งผู้ป่วยเจ็บระหว่างบ้าน-โรงพยาบาล หากตายก็มีหีบศพ บริการนำศพส่งบ้าน-วัด บริการดูดส้วม นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต ช่วยเหลืออุปถัมภ์งานกีฬาเยาวชนคนหนุ่ม-สาวเป็นพิเศษ นายสำรวย จันทนป ช่วยเหลือสตรีที่ต้องการเรียนวิชาชีพเสริมสวย ช่วยเหลือให้พันธุ์ไก่ชน หาตลาดจำหน่ายไก่ชน ดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ช่วยเหลือกลุ่มครูเป็นพิเศษ นายสมบุญ ทองบุราณ ช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร นางอุบล บุญชูไลธร และนายวิฑูรย์

วงษ์ไกร ช่วยเหลือ-อุปถัมภ์งานโฆษณาประชาสัมพันธ์งาน ประเพณี ชาวการบวชลูก แต่งงานลูก งานปฐมนิเทศดี ทนาย คนยาก ผู้ให้บริการด้านนี้ก็มีนายอุดร ทองน้อย, นายประยงค์ มูลสาร, นายสมบุญ ทองบุราณ

4.5.3 การเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณี กิจกรรมทาง สังคมและวัฒนธรรมต่างๆ งานประเพณีบุญบั้งไฟเดือนหก ส.ส.ทุกคนขาดไม่ได้ งานกฐิน ผ้าป่า สงกรานต์ แข่งเรือ ประภวต สรภัญญะ วันเด็ก วันแม่ วันพ่อ งานแต่ง งานบวช งานศพ บุญอัฐ ฐา ฯลฯ ส.ส.ทุกคนไปร่วมไม่ได้ต้องจัดให้ผู้แทน ส.ส. หรือแกนนำ ของเครือข่ายไปแทน หากใครขาดการร่วมกิจกรรมดังกล่าว จะมีเสียงตำหนิว่า “ตีนไม่ติดดิน” ไม่รวมทุกข์-ร่วมสุข

4.5.4 การลงพื้นที่เยี่ยมเยียนพบปะ พูดคุย หรือ “เคาะ ประตูบ้าน” บ่อย สม่่าเสมอ ส.ส.รณฤทธิชัย คานเขต ได้รับการ กล่าวขานว่า ชยันลงพื้นที่ในเขตเลือกตั้งมากที่สุด

4.6 ข้อเสนอแนะ

4.6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ควรศึกษาวิจัยเครือข่ายทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง ของนักการเมืองถิ่นยโสธรกับนักการเมืองท้องถิ่นยโสธร ทั้งในระดับลึกและ ในระดับกว้าง

ควรศึกษาตัวแปร “บุญนิยม” “ท้องถิ่นนิยม” และ “ประโยชน์นิยม” กับการตัดสินใจเลือก ส.ส. ของประชาชน ในถิ่นจังหวัดยโสธร

4.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการเมืองถิ่น ยโสธร

ควรมีการฝึกอบรมประชาธิปไตยภาคประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน คนหนุ่มคนสาว

ควรรีให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเลือกตั้งเพื่อความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

ภาษาไทย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2531. รายงานการ
เลือกตั้ง 2531.

จุมพล นิมพานิช. 2545. กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ดลฤดี วรรณสุทธะ. 2544. พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ
วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ในพื้นที่อำเภอกุฉินชัย
จังหวัดยโสธร วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2530. **ชาว
จีนในอำเภอสองแห่งของจังหวัดยโสธร: การศึกษา
เปรียบเทียบเฉพาะกรณี.** ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2535. **รายงานการวิจัยเรื่องผู้นำ
ท้องถิ่นอีสานกับเครือข่ายความสัมพันธ์: กรณีศึกษา
สมาชิกสภาเทศบาล.** ขอนแก่น : สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และปณิตดา เผือกพันธุ์. 2535.
**ผู้นำท้องถิ่นอีสานกับเครือข่ายความสัมพันธ์: การ
ศึกษาเชิงวิเคราะห์จากกรณีศึกษา.** ขอนแก่น: องค์การ
CIDA และมูลนิธิ TDRI และสถาบัน RDI.

ถม ทรัพย์เจริญ. 2523. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนชนบทในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร.** กรุงเทพฯ:
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์และคณะ.
2548. **การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ.
พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์.

มนุชญ์ วัฒนโกเมน. 2529. **ข้อมูลพื้นฐานพรรคการเมือง
ปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. 2539.
พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วุฒิสสาร ต้นไชย และคณะ. 2548. “การเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรในวันอาทิตย์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548: กรณี
ศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา” ในการเมือง
ไทย **ในการเลือกตั้งทั่วไป 2548.** กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า.

ศิริพงษ์ บุญฤกษ์. 2544. **การศึกษาเครือข่ายทางสังคมใน
กิจกรรมการทอดผ้าป่าของสังคมนิสาน.** วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

สัมฤทธิ์ มีวงศ์อุโฆษ (บรรณาธิการ). 2529. **คู่มือเลือกตั้ง 29.**
กรุงเทพฯ: “สยามจดหมายเหตุ” บริษัทสยามบรรณ จำกัด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. **รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540.**

อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คูวินทร์พันธุ์ (บรรณาธิการ). 2543.
ระบบอุปถัมภ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Abercrombie, N., Warde A., Soothill, K. and others. 1988. **Contemporary British Society**. Cambridge: Polity Press.

Boissevain, Jeremy. 1974. **Friends of friends**. Oxford: Basil Blackwell.

Black, C. 1966. **The Dynamics of Modernisation**. New York: Harper and Roe Publisher.

Castells, Manuel. 1996. **The Rise of the Network Society**. Oxford: Basil Blackwell Publisher.

Chilcote R. and Johnson D. 1983. **Theories of Development**. Beverly Hill: SAGE.

Fararo, Thomas J. 1992. **The Meaning of General Theoretical Sociology**. Cambridge: Cambridge University Press.

Giddens, A. and Turner, J. 1987. **Social Theory Today**. Oxford: Polity Press.

Hoogvelt, A. 1982. **The Third World in Global Development**. London: Macmillan Publishers Ltd.

Huntington, S. 1968. **Political order in Changing Society**. New Haven: Yale University Press.

- Inkeles A. and Smith D. 1974. **Becoming Modern**. London Heinemann Educational Books Ltd.
- Jacobs, N. 1971. **Modernisation without Development: Thailand as an Asian Case Study**. New York: Praeger Publishers.
- Kulick, E. and Wilson D. 1992. **Thailand's Turn**. Hsunmills: The Macmillan Press.
- Pit Sompong. 1993. **The Effect of Multinational Agribusiness on Socio-economic And Cultural Change in Thailand**. Unpublished Ph.D. thesis. Department Of Sociology, Lancaster University. England.
- Pye, L. 1966. **Aspects of Political Development**. Boston: Little Brown.
- Silcock, T. 1970. **The Economic Development of Thai Agriculture**. Ithaca: Cornell University.
- Somsak Srisontisuk and Sakurai Yoshihide (Eds). 2003. **Regional Development in Northeast Thailand and the Formation of Thai Civil Society**. Khon Kaen: Khon Kaen University Press.
- Wellman, Burry. 1983. "Network analysis: Some basic principle" in **Sociological Theory**. Edited by Randal Collins: Sanfrancisco: Jossey-Bass.

การสัมภาษณ์

โกวิท สมพรชัย. (2549, ธันวาคม 31). อดีตสมาชิกสภาจังหวัด
เขต อำเภอมหาชนะชัย จ.ยโสธร. สัมภาษณ์.

ชื่น วงษ์เพ็ญ. (2547-2549). ส.จ.ยโสธร เขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร. สัมภาษณ์.

ไบ สกุลพอง. (2549, พฤศจิกายน 11). อดีตกำนันดีเด่นตำบล
บากเรือ. สัมภาษณ์.

พีระพันธ์ พาลุสุข. (2549, ธันวาคม 20). อดีต ส.ส.ยโสธร.
สัมภาษณ์.

พงษ์สยาม การินทร์. (2548-2549). นายกอบต.ศรีแก้ว จ.ยโสธร.
สัมภาษณ์.

วิญญู ยุพฤทธิ์. (2549, พฤศจิกายน 11). อดีต ส.ส. ยโสธร.
สัมภาษณ์.

ศักดิ์ชัย เอื้อสุภโรบล. (2548-2549). อดีตสมาชิกสภาเทศบาล
เมืองยโสธร. สัมภาษณ์.

อุดร ทองน้อย. (2548-2549). อดีต ส.ส. ยโสธร. สัมภาษณ์.

